

Εγχειρίδιο eARTinED Output 3

Το παρόν έργο διατίθεται με άδεια Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>
This work is licensed under a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>>Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

Εγχειρίδιο eARTinED

Erasmus+ Grant Agreement Nr: Project: E-ARTinED - ID KA201-01226718

Με συγχρηματοδότηση από το
πρόγραμμα «Erasmus+»
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το σχέδιο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παρούσα δημοσίευση δεσμεύει μόνο τον συντάκτη της και η Επιτροπή δεν ευθύνεται για τυχόν χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Το Εγχειρίδιο του eARTinED προσφέρει ένα αξιόπιστο και χρήσιμο εργαλείο για την ενθάρρυνση των μικρότερων παιδιών να μάθουν μέσω των τεχνών. Το Εγχειρίδιο μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τους δασκάλους και τους πολιτιστικούς φορείς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και είναι σχεδιασμένο κατά τρόπο που να επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς χωρίς καλλιτεχνικό υπόβαθρο να χρησιμοποιούν τις τέχνες στην τάξη. Έχει σχεδιαστεί για να κάνει τη μάθηση διασκεδαστική και ευχάριστη με την ενσωμάτωση των πολυμέσων σε προγράμματα σπουδών και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης στο σχολείο. Το Εγχειρίδιο αντανακλά τη θεωρητική και πρακτική προσέγγιση του έργου και την πείρα που αποκτήθηκε από τους εταίρους κατά τη φάση της έρευνας και των δραστηριοτήτων πιλοτικής εφαρμογής και κατάρτισης. Το πρακτικό μέρος του εγχειριδίου περιέχει μια σειρά από καλές πρακτικές σχετικά με τη χρήση των τεχνών για την εμπλοκή των παιδιών σε καλλιτεχνικές δραστηριότητες για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της φύσης με τη χρήση οπτικών και πολυμέσων, μουσικής, χορού, δημιουργικής γραφής και δράματος. Η ενότητα που αφορά τις ορθές πρακτικές παρέχει πρακτικά παραδείγματα δοκιμασμένων δραστηριοτήτων έτοιμων για αναπαραγωγή που μπορούν να χρησιμοποιηθούν όπως παρουσιάζονται ή ως έμπνευση για νέες πρακτικές. Το Εγχειρίδιο είναι διαθέσιμο ως Ανοικτός Εκπαιδευτικός Πόρος (OER) όχι μόνο σε εκπαιδευτές και καλλιτέχνες, αλλά επίσης σε οικογένειες και παιδιά σε όλη την Ευρώπη.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το e-ARTinED αποτελεί μια συνέχεια του έργου ARTinED. Επεκτείνει την έρευνα και τους πόρους που δημιουργούνται στο ARTinED με την διερεύνηση νέων θεμάτων όπως: κοινωνική ένταξη μέσω των τεχνών και την ανακάλυψη της φύσης μέσω των τεχνών. Εντάσσει επίσης τις τέχνες των νέων μέσων ως μια νέα μορφή τέχνης. Το eARTinED αναπτύσσει ένα on-line εκπαιδευτικό πρόγραμμα για εκπαιδευτικούς και πολιτιστικούς φορείς.

Και τα δύο έργα έχουν σχεδιαστεί ως άμεση απάντηση στις ανάγκες των εκπαιδευτικών και των παιδιών. Η απάντηση είναι διττή: κατά πρώτον προσφέρει ένα εργαλείο για τους δασκάλους οι οποίοι έχουν κεντρική θέση στη μαθησιακή διαδικασία και, κατά δεύτερον, αντιμετωπίζει την εγκατάλειψη

του σχολείου που συνδέεται με τον κοινωνικό αποκλεισμό. Τα παιδιά γεννιούνται δημιουργικά, αλλά τα περισσότερα εκπαιδευτικά συστήματα μειώνουν το χρόνο που αφιερώνεται στις τέχνες στο πρόγραμμα σπουδών, τις τέχνες που καλλιεργούν, στηρίζουν και ενισχύουν τη δημιουργικότητα. Αυτό δεν εναρμονίζεται με τις ανάγκες των μελλοντικών μας κοινωνιών.

Τα έργα eARTinED και ARTinED διευρύνουν το πεδίο της εκπαιδευτικής έρευνας και πρακτικής ενημερώνοντάς το με έρευνες για την μάθηση μέσω εμπειριών τέχνης. Σε αυτό το πλαίσιο, οι τέχνες περιλαμβάνουν την καλλιτεχνική εκπαίδευση (χορός, δράμα, μουσική), τη λογοτεχνία και την ποίηση, την αφήγηση, τις εικαστικές τέχνες και τις τέχνες των νέων μέσων. Διακρίνεται από την καλλιτεχνική εκπαίδευση αφού δεν σχετίζεται μόνο με τη διδασκαλία της τέχνης αλλά εστιάζει και:

- στο πώς να βελτιώσουμε τη μάθηση μέσω των τεχνών
- στο πώς να μεταδοθεί η μάθηση για τις, αλλά και μέσα από τις, τέχνες σε άλλους τομείς
- στην ανακάλυψη και τη δημιουργία κατανόησης για την ανθρώπινη συμπεριφορά, σκέψη, δυνατότητα και μάθηση, ειδικά μέσω της στενής παρακολούθησης έργων τέχνης και διαφόρων μορφών εμπλοκής σε καλλιτεχνικές εμπειρίες.

Στόχος είναι η υποστήριξη της ανάπτυξης, της τεκμηρίωσης, της αξιολόγησης και της διάδοσης ενός καινοτόμου σχολικού προγράμματος με την ενίσχυση της χρήσης υψηλής ποιότητας τεχνών στην ακαδημαϊκή διδασκαλία και την ενίσχυση της θέσης των τεχνών ως βασικού ακαδημαϊκού θέματος στα σχολικά προγράμματα σπουδών. Στόχος είναι να βελτιωθεί η επίδοση των μαθητών, συμπεριλαμβανομένων των δεξιοτήτων τους στη δημιουργία, την εκτέλεση και την ανταπόκριση στην τέχνη. Οι τέχνες αποδίδουν ακριβώς τα είδη σκέψης που απαιτούνται στο περιβάλλον εργασίας της νέας χιλιετίας:

- σκέψη υψηλότερης τάξης, όπως ανάλυση, σύνθεση, αξιολόγηση, συμπεριλαμβανομένης της κριτικής αξιολόγησης.
- η φαντασία και η δημιουργικότητα επικεντρώνονται σκόπιμα στο περιεχόμενο και σε ποιοτικά τελικά αποτελέσματα.
- συνετή ανάληψη κινδύνου και πειραματισμός.
- ομαδική εργασία που βασίζεται στη συνεργατική επίλυση προβλημάτων.
- τεχνολογικές ικανότητες
- ευέλικτη σκέψη και εκτίμηση της ποικιλομορφίας.
- αυτοπειθαρχία, επιμονή και ανάληψη πρωτοβουλίας.

ΑΠΟΘΕΤΗΡΙΟ E-ARTINED ΚΑΙ ΔΗΓΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΕΧΝΕΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το αποθετήριο του e-ARTinED σχετικά με τη χρήση των τεχνών για τη διδασκαλία αντικειμένων του αναλυτικού προγράμματος καλύπτει μια ποικιλία θεμάτων με σκοπό να βοηθηθούν οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές και να καθοδηγηθούν στο πολύπλοκο πεδίο της εκπαίδευσης με τη βοήθεια των τεχνών. Το αποθετήριο περιλαμβάνει 94 καταχωρήσεις με πληροφορίες σχετικά με την ακαδημαϊκή και μη ακαδημαϊκή βιβλιογραφία, έργα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ, ερευνητικά έργα, διδακτορικές διατριβές, διαδικτυακούς πόρους και άλλα.

Το αποθετήριο του e-ARTinED είναι μια ενημερωμένη και εκτεταμένη έκδοση του υλικού που προετοιμάστηκε στο προηγούμενο έργο ARTinED, επεκτείνοντας επίσης την έρευνα για υπάρχοντα παραδείγματα χρήσης της τέχνης για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και τη διερεύνηση της φύσης μέσω των τεχνών στη σχολική εκπαίδευση. Το αποθετήριο είναι μια συλλογή ακαδημαϊκής βιβλιογραφίας, άρθρων και πιλοτικών σχεδίων για τα θέματα που εντοπίστηκαν και επιλέχθηκαν μέσω μιας βιβλιογραφικής έρευνας (desk research) και προηγούμενων εμπειριών ενσωμάτωσης της τέχνης στα δημοτικά σχολεία της Ευρώπης και πέραν αυτής.

Παρ' όλα αυτά, με το αποθετήριο το πρόγραμμα θέλει να παράσχει ένα χρήσιμο υπόβαθρο για τα ερευνητικά και διδακτικά προϊόντα του ARTinED και να επισημάνει το πρόσφατο εκτεταμένο ενδιαφέρον για τη διδασκαλία αντικειμένων του αναλυτικού προγράμματος με χρήση ποικίλων μορφών τέχνης. Η βιβλιογραφία και η έρευνα στις θεματικές του αποθετηρίου εμφανίζονται όλο και περισσότερο τόσο στο επίπεδο της επίσημης ακαδημαϊκής δραστηριότητας όσο και σε ανεπίσημο επίπεδο.

<http://www.e-artined.eu/o1-repository.html>

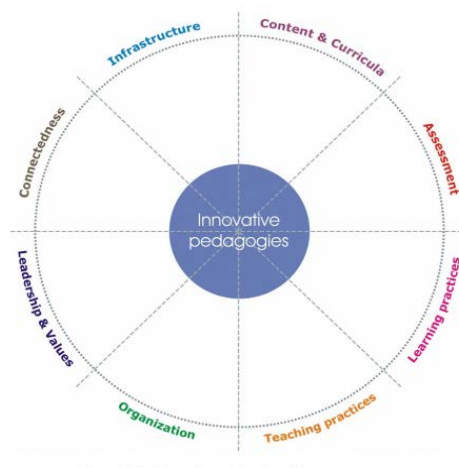
ΕΙΣΑΓΩΝΤΑΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Τα ARTinED και e-ARTinED είναι δύο πολύ καινοτόμα έργα που προσπαθούν να απαντήσουν σε μια σειρά παιδαγωγικών και μεθοδολογικών αναγκών για τις τάξεις του μέλλοντος. Είναι εναρμονισμένα με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» που υπογραμμίζει την ανάγκη μιας θεμελιώδους μεταρρύθμισης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης για την αντιμετώπιση των νέων δεξιοτήτων και ικανοτήτων, εάν η Ευρώπη επιθυμεί να παραμείνει ανταγωνιστική και να ξεπεράσει την τρέχουσα οικονομική κρίση. Τα έργα αυτά συνδέονται επίσης άμεσα με τους βασικούς εκπαιδευτικούς στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» σχετικά με την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου και τις νέες δεξιότητες για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Το διάγραμμα που ακολουθεί προέρχεται από μια Ευρωπαϊκή μελέτη που εκπονήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση με τίτλο «Αναβαθμίζοντας τις Δημιουργικές Τάξεις της Ευρώπης» (‘Up scaling Creative Classrooms in Europe’). Οι «Δημιουργικές Τάξεις» είναι καινοτόμα μαθησιακά περιβάλλοντα που μπορούν να θεωρηθούν ως ζωντανά "οικοσυστήματα" (Law, et al., 2011) που αποτελούνται από οκτώ διασυνδεδεμένες βασικές διαστάσεις που συνεχώς εξελίσσονται με την πάροδο του χρόνου, κυρίως αναλόγως με τις συνθήκες και τον πολιτισμό στον οποίο αναφέρονται.

Το μοντέλο της δημιουργικής τάξης και οι 8 διαστάσεις του παρέχουν ένα πλήρες μοντέλο για το πιθανό μελλοντικό σχήμα εκπαίδευσης που ενθαρρύνει την παροχή εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς, συμπεριλαμβάνοντας όλους τους μαθητές σε ποιοτική εκπαίδευση από μια πρώιμη ηλικία· υποστηρίζοντας τους μαθητές και τους φοιτητές ανάλογα με τις ατομικές τους ανάγκες. Η δημιουργική τάξη υποστηρίζει επίσης τους **δασκάλους και τη διδασκαλία μέσω** επαρκούς αρχικής και συνεχιζόμενης κατάρτισης για την αντιμετώπιση των διαφορετικών αναγκών των εκπαιδευομένων. Ανταποκρίνεται στις ανάγκες μιας τεχνολογικής κοινωνίας όπου η δυναμική αλλαγή είναι σταθερή και οι μαθητές διδάσκονται πώς να είναι δημιουργικοί και να μαθαίνουν αυτόνομα¹.

¹ Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Κοινό Ινστιτούτο Έρευνας για τις Προοπτικές Τεχνολογικές Μελέτες, δημοσίευσε μελέτη σχετικά με: Μελέτη της κλίμακας δημιουργικών τάξεων στην Ευρώπη (SCALE CCR) Study <http://ipts.jrc.ec.europa.eu/publications/pub.cfm?id=5181>

Το e-ARTinED ευθυγραμμίζεται στενά με κάποιες από τις 8 διαστάσεις των πρακτικών μάθησης και διδασκαλίας, οι οποίες ορίζονται παρακάτω, και προχωρεί πέραν αυτών διακρίνοντας μεταξύ μονό-θεματικών και δια-θεματικών διαδικασιών σκέψης και ενθαρρύνει τους εκπαιδευόμενους να αναπτύξουν τη δημιουργικότητα και την ταυτότητά τους.

ΔΙΑΤΟΜΕΑΚΗ / ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ

Το e-ARTinED περιλαμβάνει μια ποικιλία διδακτικών και εκπαιδευτικών υλικών που ενθαρρύνουν την "οριζόντια συνεκτικότητα" σε διάφορα θέματα και επιτρέπουν στους μαθητές να δημιουργήσουν πολλαπλές προοπτικές για ανάλυση και κατανόηση.

ΜΑΘΗΣΗ ΜΕΣΩ ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗΣ

Το e-ARTinED επιτρέπει στους μαθητές να διερευνήσουν ιδέες για να ενισχύσουν την κριτική σκέψη και την ικανότητά τους να συνδέουν φαινομενικά ασύνδετες έννοιες.

ΜΑΘΗΣΗ ΜΕΣΩ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

Το e-ARTinED εστιάζει στην ενεργό ενθάρρυνση των εκπαιδευομένων να δημιουργούν και να παράγουν τις δικές τους δημιουργίες με στόχο ένα εναλλακτικό σχολικό θέμα. Αυτές οι δημιουργίες καλλιεργούν τη δημιουργική φαντασία, τη νοοτροπία της καινοτομίας και την αυθεντική μάθηση.

ΜΑΘΗΣΗ ΜΕΣΩ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

Το e-ARTinED φέρνει τη χαρά του παιχνιδιού στο αναλυτικό πρόγραμμα προσθέτοντας τις τέχνες που αγαπούν τα παιδιά, προκειμένου να φέρει τους μαθητές κοντά στη διαδικασία μάθησης.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Το e-ARTinED, εισάγει τις τέχνες σε εναλλακτικά θέματα και παράλληλα εστιάζεται πολύ στην ολοκλήρωση πραγματικών στόχων και δραστηριοτήτων σε ένα αυθεντικό πλαίσιο.

ΚΥΡΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΧΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ

ΤΕΧΝΗ και Κοινωνική και Πολιτισμική Ένταξη:

Χρησιμοποιούμενη σε μια κοινότητα ή ένα σχολικό περιβάλλον, η τέχνη μπορεί να αποτελέσει πηγή ενδυνάμωσης και κοινωνικής συνοχής, να στηρίξει δημιουργικά πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα και να αποτελέσει πηγή έμπνευσης για τους δασκάλους. Οι τέχνες μπορούν να ταιριάζουν σε περιοχές όπως η διασκεδαστική μάθηση, η αυξημένη συγκέντρωση, η καλύτερη επικοινωνία και συνεργασία.

Σημείο Εκκίνησης

Μπορείτε να ενσωματώσετε εμπειρίες τέχνης που περιλαμβάνουν συνδυασμό ή ένταξη σε μια μικρή ομάδα όπως π.χ. παίζοντας ρυθμικά όργανα ή ζωγραφίζοντας τοιχογραφίες. Αυτές οι δραστηριότητες παρέχουν ευκαιρίες στα παιδιά να εξοικειωθούν με το να μαθαίνουν το ένα από το άλλο και να βιώνουν τη χαρά της συντροφικότητας. Ως ένα άλλο παράδειγμα, μπορείτε να ενθαρρύνετε τα παιδιά να ζωγραφίζουν τις οικογένειές τους και να μοιράζονται τις εικόνες με τους συμμαθητές τους για να καλλιεργήσουν την περαιτέρω κατανόηση της διαφορετικότητας εντός της τάξης τους. Το παιχνίδι γίνεται έτσι για τους μαθητές ένας τρόπος να δημιουργήσουν ένα νέο νόημα αλλά και γνώση βασιζόμενα σε γνώριμα αντικείμενα εντός πλαισίων που έχουν νόημα για τους ίδιους τους μαθητές.

Κριτική σκέψη μέσα από τις τέχνες:

Ένα ισχυρό επιχείρημα για την εκπαίδευση που βασίζεται στις τέχνες είναι ότι οι τέχνες φέρνουν σε επαφή τους μαθητές με τη δημιουργική επίλυση προβλημάτων και τη χρήση νέων τεχνολογιών που τους προετοιμάζουν για έναν κόσμο που θα αλλάξει με τρόπους αδιανόητους (Pink, 2006). Η επιτυχία αφορά περισσότερο στην ύπαρξη ενσυναίσθησης, στην ανάληψη κινδύνων και στην ανάπτυξη καινοτόμου σκέψης παρά στις υψηλές βαθμολογίες στα διαγωνίσματα.

Οι τέχνες αποδίδουν ακριβώς τα είδη σκέψης που απαιτούνται στο χώρο εργασίας της νέας χιλιετίας. Οι τέχνες είναι βαθιά γνωστικές. Καμία μορφή τέχνης δεν δημιουργείται ούτε γίνεται κατανοητή χωρίς την ύπαρξη υψηλότερου επιπέδου σκέψης σε συνδυασμό με προσεκτική παρατήρηση, εύρεση προτύπων, νέων προοπτικών, ποιοτικών αξιολογήσεων, αναπαράσταση και χρήση μεταφορών και συμβόλων (Eisner, 2002). Οι τέχνες μας υποχρεώνουν να εξετάσουμε διαφορετικές απόψεις με καλλιτέχνες, ηθοποιούς, μουσικούς και ποιητές. Η προκλητική φύση τους μας επιβάλλει να ανταποκριθούμε χρησιμοποιώντας λογική ανώτερης τάξης προκειμένου να βγαίνει νόημα. Οι μαθητές πρέπει να μάθουν να χρησιμοποιούν κριτική σκέψη για να κρίνουν τη δική τους δουλειά αλλά και αυτή των άλλων. Με αυτόν τον τρόπο μαθαίνουν ότι οι απόψεις έχουν σημασία αλλά πρέπει να υποστηρίζονται με αποδεικτικά στοιχεία. Η πολύπλοκη σκέψη είναι ένας σημαντικός στόχος της εκπαίδευσης, αλλά είναι δύσκολο να τη διδάξουμε.

Τι να κάνετε:

Οι τέχνες παρέχουν ένα πλούσιο πλαίσιο για τη γνωστική ανάπτυξη, επειδή δίνουν προωθούν τις εναλλακτικές απόψεις και τον ψυχικό πειραματισμό. Τα λάθη δεν θεωρούνται αποτυχίες και τα παιδιά αισθάνονται ασφαλή χρησιμοποιώντας χρώμα ή πηλό, τραγούδια και χορό για να σκεφτούν στο πλαίσιο συγκεκριμένων προβλημάτων. Οι μαθητές αγαπούν τις λεπτομέρειες και τα μοτίβα που εμφανίζονται σε ενδιαφέροντα πλαίσια τέχνης και παρέχουν βασικά στοιχεία σηματοδότησης.

Τέχνη και Φύση:

Ορισμένες χώρες όπως η Φινλανδία, οι ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο έχουν εμπειρίες σχετικές με τη διερεύνηση της φύσης μέσω των τεχνών, ενώ η Σουηδία δίνει ιδιαίτερη σημασία στην προστασία του περιβάλλοντος. Ο Mantere είναι ένας Φινλανδός εκπαιδευτικός τέχνης ο οποίος έχει επινοήσει τον όρο "Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Βασισμένη στην Τέχνη" (ΠΕΒΤ) μια μορφή εκπαίδευσης για την κατανόηση των περιβαλλοντικών θεμάτων και την υπεύθυνη περιβαλλοντική συμπεριφορά με τη χρήση καλλιτεχνικών μεθόδων. Το βιβλίο της υπαίθριας τέχνης Jumbo είναι ένα άλλο παράδειγμα που μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τους δασκάλους για να παρακινήσουν τα παιδιά να βγουν έξω και να ανακαλύψουν νέους δρόμους για να ενισχύσουν την προσωπική τους καλλιτεχνική έκφραση. Το ιστολόγιο της Hilary Inwood (<http://hilaryinwood.ca>) είναι ένα ιστολόγιο σχετικά με την Τέχνη, τη Φύση και το Περιβάλλον με θεματολογία σχετικά με τα σημεία τομής μεταξύ τέχνης και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

Σημείο Εκκίνησης

Δημιουργήστε κάποιες δραστηριότητες για να βοηθήσετε τους μαθητές να αποκτήσουν γνώσεις σχετικά με το τοπικό τους περιβάλλον, να αναπτύξουν πολυμορφικές τέχνες και πολιτιστικές γνώσεις, παρατηρώντας τη φύση και χρησιμοποιώντας στοιχεία της φύσης. Προωθήστε την ευθύνη για το περιβάλλον και ενθαρρύνετε την προσωπική προσέγγιση και τη στάση των μαθητών απέναντι στα παγκόσμια περιβαλλοντικά ζητήματα. Εξηγήστε με απλότητα τις επιστημονικές πτυχές των περιβαλλοντικών θεμάτων. Κρατήστε την επιστημονική επικοινωνία απλή και χρησιμοποιήστε το χορό, το δράμα και τη μουσική για να κατανοήσουν και να μοιραστούν αυτές τις έννοιες τα παιδιά.

Η Τέχνη των Νέων Μέσων:

Ο ρόλος των τεχνών των νέων μέσων στην εκπαίδευση είναι να επιτρέψουν στους μαθητές να κατανοήσουν, να αναλύσουν και να συμμετάσχουν ενεργά στη σύγχρονη κουλτούρα των νέων μέσων, να αναπτύξουν δεξιότητες για να εργαστούν σε μια πληθώρα μορφών και στυλ εργασίας, να προβληματιστούν σχετικά με τον καταναλωτισμό, να δημιουργήσουν και να αξιολογήσουν νέα έργα τέχνης αναπτύσσοντας αισθητική κατανόηση.

Οι τέχνες των νέων μέσων χρησιμοποιούν μέσα νέας τεχνολογίας όπως ψηφιακή τέχνη, γραφικά και κινούμενα σχέδια σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές, εικονική τέχνη, διαδικτυακή τέχνη, διαδραστική τέχνη, βιντεοπαιχνίδια, ρομποτική, τρισδιάστατη εκτύπωση, τέχνη σάιμποργκ, αλλά και τέχνη ως βιοτεχνολογία (“New media arts”, 2016). Η μάθηση στις τέχνες των νέων μέσων περιλαμβάνει ψηφιακές τεχνολογίες και διαθεματικές μορφές τέχνης.

Η μάθηση σε νέα μέσα αναπτύσσει την εννοιολογική γνώση (πώς κατασκευάζονται καλλιτεχνικά έργα στα νέα μέσα) και τις δεξιότητες σχετικά με το πώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν τα νέα μέσα για να επικοινωνήσουν και να πουν ιστορίες. Ως καταναλωτής, ο μαθητής αναλύει τα μέσα, συμμετέχει στην κουλτούρα των νέων μέσων και μαθαίνει να σέβεται το ηθικό πρωτόκολλο (θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας, κτλ.).

Καλλιεργώντας δεξιότητες σε τέχνες νέων μέσων οι μαθητές αποκτούν τεχνολογική ευχέρεια, καλλιτεχνική έκφραση και γίνονται πιο αποτελεσματικοί στην επικοινωνία ιδεών.

Χορός:

Σημείο Εκκίνησης

Θα μπορούσατε να ξεκινήσετε εξετάζοντας τους στόχους της τάξης, τι μαθαίνουν οι μαθητές σήμερα, πώς μπορούμε να το κάνουμε αυτό με το χορό; Ένας τρόπος να το κάνουμε είναι να κοιτάξουμε στις δράσεις του θέματος ή μεταμορφώνοντας τα θέματα σε δράση. Παράδειγμα: Σε μια τάξη λογοτεχνίας θα μιλήσετε για έναν συγγραφέα και θα διαβάσετε στίχους από το βιβλίο του. Οι μαθητές μπορούν να δημιουργήσουν κινήσεις που εκφράζουν τις λέξεις του κειμένου για να δημιουργήσουν έναν χορό με βάση το κείμενο.

Δημιουργώντας έναν Χορό

Εισάγετε ένα θέμα και αφήστε τους μαθητές να δημιουργήσουν τους δικούς τους χορούς. Εισάγετε το θέμα και ρωτήστε τους μαθητές ερωτήσεις όπως: Μπορούμε να χορέψουμε αυτή τη λέξη, αυτό το θέμα; Πώς μπορούμε να αναπαραστήσουμε αυτό το θέμα με το σώμα μας; Αφήστε τους μαθητές να συμμετάσχουν στη διαδικασία και η φαντασία τους να είναι ελεύθερη. Ίσως χρειαστεί να τους καθοδηγήσετε μέσα από διαφορετικές κινήσεις και ασκήσεις χορού έτσι ώστε να είναι σε θέση να δημιουργήσουν το δικό τους χορό. Παραδείγματα: Χορέψτε το θέμα ελεύθερα. Χορέψτε το θέμα σε αργή κίνηση. Για να δημιουργήσετε μια μικρή φιγούρα χορού, συνδυάστε τις διάφορες κινήσεις. Χορεύοντας το θέμα με τον κανονικό τρόπο, σε αργή κίνηση, πολύ γρήγορα και σε διαφορετικό επίπεδο. Αυτό θα μπορούσε να γίνει είτε ατομικά, είτε σε μικρές ομάδες.

Δημιουργική Γραφή:

Η ποίηση και η πεζογραφία για εξάσκηση παιδιών στη δημιουργική γραφή αναπτύσσουν την επικοινωνία και τις γνωστικές δεξιότητες των παιδιών καθώς και την αγάπη τους για τη μάθηση. Η ποίηση είναι μια μεγάλη πηγή ευθυμίας και χαράς. Στην πραγματικότητα για ένα παιδί είναι ευκολότερο να μάθει ένα ποίημα απ' ό,τι ένα πεζό κείμενο και μετά την απαγγελία ενός ποιήματος θα είναι ευκολότερο να το διαβάσει και να το γράψει ή να το απομνημονεύσει.

Τι μπορεί να γίνει

Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια μιας δραστηριότητας δημιουργικής γραφής, ως δάσκαλος, μπορείτε να καταγράφετε ενώ οι μαθητές συνθέτουν το κείμενο. Αυτός ο τύπος εμπειρίας μπορεί να χρησιμοποιηθεί κατά τη δημιουργία ποιημάτων ή ιστοριών γραμμένων από την τάξη για να τις μοιραστούν με οικογένειες ή άλλες τάξεις. Ένα άλλο παράδειγμα περιλαμβάνει δημιουργικά έργα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την οικοδόμηση κοινότητας που επιτρέπει στα παιδιά να συνεργαστούν και να αναπτύξουν συντροφικότητα. Όταν ο καθένας έχει την ευκαιρία να συνεισφέρει ή να παράσχει επικοινωνιακές ιδέες και να δει ότι αυτές εκτιμώνται κατάλληλα, τότε μπορεί και ο ίδιος να είναι σε θέση να εκτιμήσει καλύτερα τι σημαίνει να είσαι μέλος της κοινότητας.

Εικαστικές τέχνες

Οι εικαστικές τέχνες είναι ιδιαίτερα σημαντικές σε τομείς όπως η εκμάθηση γλωσσών (μητρικής ή/και δεύτερης / τρίτης γλώσσας), τα μαθηματικά, οι επιστήμες, η ιστορία, η γεωγραφία, η φυσική αγωγή και αποτελούν ισχυρά εργαλεία για την καλλιέργεια στους νέους μαθητές των αποκαλούμενων "Μελλοντικών Δεξιοτήτων Εργασίας του 2020" (Ινστιτούτο Φοίνιξ για το Μέλλον, 2014) όπως η νοηματοδοσία, η σχεδιαστική νοοτροπία, η καινοφανής και προσαρμοστική σκέψη, η κοινωνική νοημοσύνη, η διεπιστημονικότητα, η διαπολιτισμική ικανότητα, η διαχείριση γνωστικού φόρτου, η υπολογιστική σκέψη και εικονική (αλλά όχι μόνο) συνεργασία. Οι εικαστικές τέχνες συμβάλλουν στο να ακουστούν οι φωνές και να ιδωθούν οι χειρονομίες όλων των παιδιών στην τάξη, ανεξάρτητα από την πολιτιστική, εθνική ή άλλου είδους ιδιαιτερότητα. Οι εικαστικές τέχνες κάνουν επίσης τους δασκάλους, τους ενήλικες και τους συνομηλίκους να εκτιμούν τις ήδη υπάρχουσες ικανότητες, τις γνώσεις και τις στάσεις των παιδιών.

Τι μπορεί να γίνει

Διαφορετικά υλικά μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία εικαστικών έργων (προϊόντων) που θα επιτρέψουν στους μαθητές να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση διασκεδάζοντας και όντας δημιουργικοί. Οι εικαστικές τέχνες είναι πολύ διασκεδαστικές και χρήσιμες για να χρησιμοποιηθούν στη διδασκαλία των θεμάτων του αναλυτικού προγράμματος, καθώς ο δάσκαλος μπορεί να χρησιμοποιήσει διάφορες τεχνικές, όπως την τεχνική του χρώματος, την τεχνική της μοντελοποίησης, την τεχνική της χαρτοδωπλωτικής, την τεχνική της απλής μάσκας, την τεχνική της οπτικής σχεδίασης κειμένου, την τεχνική του κολάζ κ.λπ. Έτσι, οι διαφορετικές τεχνικές των εικαστικών τεχνών δεν είναι ποτέ βαρετές και δίνουν στους μαθητές τη δυνατότητα να εξερευνήσουν πολλαπλά στυλ μάθησης.

Μουσική

Η παραγωγή μουσικής στην τάξη προσφέρει πολλά πλεονεκτήματα, από την ανάπτυξη μιας συνεργατικής και δημιουργικής ατμόσφαιρας ως την ανάπτυξη εσωτερικού κινήτρου. Τα παιδιά, έμφυτα θέλουν και χρειάζονται να δημιουργούν, να εξερευνούν και να μιμούνται ήχους. Απολαμβάνουν δραστηριότητες οι οποίες περιλαμβάνουν αυτοσχεδιασμό και οργάνωση ήχων σε τραγούδια και μουσική και μαθαίνουν οποιοδήποτε θέμα μέσω της μουσικής. Οι δάσκαλοι μπορούν να αρχίσουν να χρησιμοποιούν τη μουσική στην τάξη καθοδηγούμενοι από το δικό τους πάθος και ενδιαφέρον για τη μουσική. Μπορούν να επιλέξουν μουσική και να την αναπαράγουν μέσω συστημάτων hi-fi ή υπολογιστών. Οι εκπαιδευτικοί δεν χρειάζεται να έχουν ειδική μουσική κατάρτιση για να προτείνουν ακρόαση μιας μουσικής στους μαθητές τους ή να τους στηρίξουν καθώς δημιουργούν τα τραγούδια τους.

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΙΔΕΕΣ & ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ ΤΕΧΝΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αυτές οι τρεις επιλεγμένες πρακτικές βασίζονται στην εμπειρία των παιδιών και στους δασκάλους κατά τη διάρκεια των πιλοτικών δραστηριοτήτων του ARTinED και του ηλεκτρονικού εκπαιδευτικού προγράμματος σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες.

Οι επιλεγμένες περιπτώσεις περιγράφουν τη διαδικασία που έχει αναληφθεί για την επίτευξη καλών αποτελεσμάτων και την ενίσχυση της κατανόησης της Μεθοδολογίας που δημιουργήθηκε από το ίδρυμα-εταίρο που εμπλέκεται σε αυτό το έργο. Ένα τμήμα είναι αφιερωμένο στις πρακτικές που επεξεργάζονται και δοκιμάζονται από τους δασκάλους που έχουν συμμετάσχει στο eARTinED on- line εκπαίδευση.

ΤΡΕΙΣ ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΟΥΗΔΙΑ

Χρησιμοποιώντας: τις Τέχνες στη Φύση

Και λαμβάνοντας υπόψη: την Κοινωνική Ενσωμάτωση

Καθώς και την: Κριτική Σκέψη

Τρία επιτυχημένα παραδείγματα από το σχολείο του Viksjöfors στη Σουηδία, πάνω στις θεματικές περιοχές του έργου e-ARTinED: Η Φύση μέσα από τις Τέχνες: Βιώνοντας και Προστατεύοντας τη Φύση

Συγγραφέας: Lotten Andersson

ΤΑ ΣΟΥΗΔΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΥΠΑΙΘΡΟ (OUTDOOR ACCESS RIGHTS) ΚΑΙ Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟ ΠΑΙΔΙΟΥ

Allemansrätten & Allebarnsrätten

Σχολική Πρακτική – Τρία Καλά Παραδείγματα

Τα Σουηδικά Δικαιώματα Πρόσβασης στην Ύπαιθρο συνδυαζόμενα με τη Συνθήκη για τα Δικαιώματα του Παιδιού, όπως δείχνουν τα επόμενα παραδείγματα, εναρμονίζονται πλήρως με το Σουηδικό Αναλυτικό Πρόγραμμα του Δημοτικού Σχολείου και τις δύο οριζόντιες θεματικές του έργου e-ARTinED:

- Κοινωνική Ενσωμάτωση και Γνωριμία με τη Φύση μέσω των Τεχνών -
- Βιώνοντας και Προστατεύοντας τη Φύση.

1:1 Το Δικαίωμα Δημόσιας Πρόσβασης και τα Δικαιώματα του Παιδιού

ΣΧΟΛΙΚΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ: Φυσικές Επιστήμες/Κοινωνικές Επιστήμες /Τέχνες/Μουσική

ΜΟΡΦΕΣ ΤΕΧΝΗΣ: Δράμα, Τέχνες και Μουσική

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ: <https://Artinedviksjofors.Webbstjarnan.Nu/Kultur/The-Swedish-Curriculum/Thematic-Studies-Temaarbeten/The-Right-Of-Public-Access-Childrens-Rights-April-2016/>, (ENG)

ΟΔΗΓΟΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ

4. The Right of Public Access - All humans' rights, English.pdf, (ENG)

4. Alla Barns Rätt temadag-Svenska (1).pdf, (SW)

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ:

- Εισαγωγή <https://youtu.be/EUga6sXbTho>, (ENG)
- Θεωρία Δικαιώματος Δημόσιας Πρόσβασης <https://youtu.be/1vyRwal5uAw>, (ENG) , (SW)
- Διαχωρισμός Ανακυκλώσιμων Υλικών και Καθαρισμός Σχολείου https://youtu.be/Hbvoq_vq9qA, (ENG) , (SW)
- Οι Τέχνες και τα Δικαιώματα του Παιδιού <https://youtu.be/2-2vnWOc5Nk>, (ENG) , (SW)

Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΛΥΠΤΕΙ

Κοινωνική Ενσωμάτωση
Κριτική Σκέψη
Τέχνες στη Φύση
Βιωματική Μάθηση
Προστασία Φύσης

1:2 Διαχωρισμός Απορριμμάτων και Ανακύκλωση

ΣΧΟΛΙΚΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ: Φυσικές Επιστήμες/Κοινωνικές Επιστήμες /Αγγλικά/Τέχνες

ΜΟΡΦΕΣ ΤΕΧΝΗΣ: Δράμα, Τέχνες και Μουσική

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ: <https://artinedviksjofors.webbstjarnan.nu/kultur/the-swedish-curriculum/thematic-studies-temaarbeten/recycling-nov-dec-2015/> (ENG) (SW)

ΟΔΗΓΟΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ:

2. Waste Sorting Thematic Studies, English.pdf, (ENG)

2 Källsortering, svenska.pdf, (SW)

ΟΠΤΙΚΑΚΟΥΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙΩΝ:

- [Cuts from the musical](#), (SW)
- [Tugqa sopor. Training](#), (SW)
- [Panta mera. Training](#), (SW)
- [Batteriholken. Training](#), (SW)
- [Tänk om! Training](#), (SW)

Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΛΥΠΤΕΙ

Κοινωνική Ενσωμάτωση
Κριτική Σκέψη
Τέχνες στη Φύση
Βιωματική Μάθηση
Προστασία Φύσης

1:3 Βιωσιμότητα και Ανακυκλωμένα Τέχνη στη Φύση

ΣΧΟΛΙΚΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ: Φυσικές Επιστήμες/Κοινωνικές Επιστήμες /Αγγλικά/Τέχνες/Μουσική

ΜΟΡΦΕΣ ΤΕΧΝΗΣ: Δράμα, Τέχνες και Μουσική

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ: <https://artinedviksjofors.webbstjarnan.nu/kultur/the-swedish-curriculum/thematic-studies-temaarbeten/recycled-art-in-nature-april-2016/>

ΟΔΗΓΟΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ:

3. Sustainability Recycled Art in Nature, English.pdf, (ENG)

3. Hållbarhet - Återvinningskonst, svenska.pdf, (SW)

3. Paint and create using natural materials, English.pdf, (ENG)

Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΛΥΠΤΕΙ

Κοινωνική Ενσωμάτωση
Κριτική Σκέψη
Τέχνες στη Φύση
Βιωματική Μάθηση
Προστασία Φύσης

2. Λίθινη Εποχή

ΣΧΟΛΙΚΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ: Φυσικές Επιστήμες/Κοινωνικές Επιστήμες /Ιστορία/Τέχνες

ΜΟΡΦΕΣ ΤΕΧΝΗΣ: Κεραμική

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ: <https://artinedviksjofors.webbstjarnan.nu/kultur/the-swedish-curriculum/thematic-studies-temaarbeten/stone-age-january-february-2016/>

ΟΔΗΓΟΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ:

1. History.pdf (ENG)

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ: 24 HOUR STONE AGE (<http://youtu.be/pOh2pnL2e4A>)

Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΛΥΠΤΕΙ

Κοινωνική Ενσωμάτωση
Κριτική Σκέψη
Τέχνες στη Φύση
Βιωματική Μάθηση
Προστασία Φύσης

ΔΕΙΤΕ ΟΛΑ ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΑΙ ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ ΣΤΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ 2 ΚΑΙ 3

Παράδειγμα από το Παράρτημα 1:

Μίνι Μιούζικαλ σχετικά με τη εργασία μας στο διαχωρισμό απορριμμάτων

Η Litter-Lisa κάθεται στη μέσα νωχελικά και τρώει πετώντας σκουπίδια μουρμουρίζοντας.

Ξαφνικά ακούει μια κραυγή "Kollikock" που την πετάει κάτω από το κούτσουρο στο οποίο κάθεται.

Γρήγορα, γρήγορα, προσπαθεί να συγκεντρώσει τα πράγματα της και να φύγει μακριά. Όμως, πριν καταφέρει να απομακρυνθεί, εμφανίζεται η Mulle η οποία παρατηρεί τα σκουπίδια που βρίσκονται ολόγυρα.

Mulle: Τι κατάσταση είναι αυτή;

Η Litter-Lisa κάνει την ανήξερη ανασηκώνοντας τους ώμους της

Mulle: Αλήθεια, δεν ξέρεις τίποτε γι' αυτό που κάνεις;

Litter-Lisa: Δεν έχω απολύτως καμία ιδέα για το τι εννοείς, λέει πονηρά.

Παράδειγμα από το Παράρτημα 2

Τα σκουλήκια της κομπόστας διαμαρτύρονται

Μελωδία Μασουλήματος Σκουπιδιών: Ακολουθώντας ένα αίσθημα μασουλήματος, Μασουλήστε, Μασουλήστε,

Μασουλήστε τα σκουπίδια Μασουλήστε, Μασουλήστε, Μασουλήστε τα σκουπίδια κλπ.

Μασουλώντας σκουπίδια

Μασουλήστε, Μασουλήστε, Μασουλήστε τα σκουπίδια
Μασουλήστε, Μασουλήστε, Μασουλήστε τα σκουπίδια
κλπ.

Είμαστε σκουλήκια κομπόστας
Κάνουμε μια σπάνια δουλειά
Καταναλώνουμε σκουπίδια

Περνάμε γύρω και τρώμε ό, τι μπορούμε
Δεν είναι εύκολο να ζεις υγιεινά, πράγματι AAAAAA ....
Εδώ στο κομπόστ.
Έχει αρκετά σπιτικά φαγητά
Αρκετά είναι κάπως φρέσκα.

Κάθε φορά που χορταίνουμε, έρχεται κι άλλο φαγητό.
Κάθε μέρα ένα νέο γεύμα
Μέσα από το άνοιγμα, ρίχνεται εδώ
Καμένο φαγητό, παίρνουμε συχνά
Το γάλα είναι πράγματι ξινό

Μυρίζει μούχλα εδώ.
Φανταστείτε ότι κάποια μέρα
Έχετε ένα ωραίο βοδινό μπιφτέκι ή ένα φιλέτο AAAAAA ...
Εδώ στο κομπόστ είναι μερικά σπιτικά φαγητά.
Αρκετά είναι κάπως φρέσκα.
Εδώ στο κομπόστ

Tugga sopor

Tugga ,tugga,tugga sopor Tugga ,tugga,tugga sopor Osv.
Vi kompostens maskar Har ett slitsamt jobb Kåkar gammalt
avfall Aldrig maskar vi

Vi krälar runt

Och äter allt vi kan

Att leva sunt är inte lätt minsann AAAAAA....
Här i komposten Är husmannakosten Ganska måttligt
fräsch Varje gång man blir mätt Mera maaat hålls ner Varje
dag en ny rätt

Genom luuckan –slängs hit ner Bränd mat får vi ofta
Mjölken deen är sur
Det mesta smakar kofta luktar möögel-kultur Tänk att nån
gång Få saftig oxfilè File`mignon Eller fläskkarrè AAAAAA...
Här i komposten Är husmannakosten Ganska måttligt
fräsch Här i kompoosten!!!!

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ e-ARTinED Παράρτημα 1 Ο ΣΟΥΗΔΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ (τρία μέρη)

Διαχωρισμός Απορριμμάτων και Ανακύκλωση

Τα Σουηδικά Δικαιώματα Πρόσβασης στην Ύπαιθρο συνδυαζόμενα με τη Συνθήκη για τα Δικαιώματα του Παιδιού, όπως δείχνουν τα επόμενα παραδείγματα, εναρμονίζονται πλήρως με το Σουηδικό Αναλυτικό Πρόγραμμα του Δημοτικού Σχολείου και τις δύο οριζόντιες θεματικές του έργου e-ARTinED: Κοινωνική Ενσωμάτωση και Γνωριμία με τη Φύση μέσω των Τεχνών - Βιώνοντας και Προστατεύοντας τη Φύση.

Εταίρος έργου	Viksjöforsbaletten, Σουηδία
Πιλοτικό σχολείο	Viksjöfors
Χώρος δράσης	Εντός του σχολείου
Χρόνος δράσης	Δεκέμβριος 2015
Μορφή Τέχνης	Δράμα, Τέχνες και Μουσική
Εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί και καλλιτέχνες	Anki Waltersson, Elisabeth Guthu, Gunnel Nilsson, Wictoria Kastemyr, Sofie Widarsson, Niclas Wahlén, Yohannes Zeray and Josefin Torp.
Ηλικία μαθητών	6-13
Πλήθος μαθητών	60
Διάρκεια πιλοτικής δράσης	18 ώρες συνολικά (15 αφιερωμένες σε δράμα/θέατρο) από τη συνολική πιλοτική περίοδο 14 μηνών.
Απαραίτητα υλικά	Υπολογιστής με σύνδεση στο Διαδίκτυο Βιβλίο προσανατολισμού σε κοινωνικά θέματα (ταξεις 1-3) (SO boken Boken om SO 1-3) των συγγραφέων Annica Hedin και Elisabeth Ivansson <i>Sälles skrärbok</i> : βιβλίο εργασιών για τους μαθητές το οποίο υπάρχει διαθέσιμο και ηλεκτρονικά από τη διεύθυνση: https://www.youtube.com/watch?v=IEplyIHImOI Απορρίμματα για να υποστούν διαλογή και να αποτελέσουν υλικό για κατασκευές. Καθηγητής Θεατρικής Αγωγής Καθηγητής Μουσικής

Σχολείο: Δημοτικό Σχολείο του Viksjöfors

Προηγούμενη ανάλογη εμπειρία: Από το έργο ARTinED.

Προαπαιτούμενες γνώσεις: Καμία

Διαδικασία:

- 1) Διαλογή διαφορετικών απορριμμάτων (πλαστικά, μεταλλικά, γυαλί, μπαταρίες, εφημερίδες, χάρτινες συσκευασίες, ανακυκλώσιμα μπουκάλια) σε ξεχωριστές σακούλες ώστε να διαπιστωθεί κατά πόσο οι μαθητές γνωρίζουν να διακρίνουν διαφορετικά απορρίμματα και να τα ταξινομούν.
- 2) Παρακολούθηση βίντεο και μελέτη υλικού:
  - a) Εισαγωγή: Παρακολούθηση του βίντεο "[Sortera avfall med Söpan](https://www.youtube.com/watch?v=gpvGIItMAPv0)"²
  - b) Πρώτη γνωριμία με την ορθή διαλογή απορριμμάτων. Παρακολούθηση βίντεο για [πλαστικά](#) και [χημεία](#)³.
  - c) Βίντεο για εφημερίδες
  - d) Βίντεο για χάρτινες συσκευασίες
  - e) Βίντεο για μεταλλικά αντικείμενα
  - f) Film για γυαλί
  - g) Βίντεο 1, 2 και 3 για ανακυκλώσιμα μπουκάλια
  - h) Βίντεο για μπαταρίες και εκπαιδευτικό υλικό για ανακύκλωση μπαταριών
- 3) Κατασκευές με ανακυκλώσιμα υλικά
  - Καπάκια = Μαγνητάκια
  - Κουτάκια/βαζάκια + χαρτί = Κουτί για στυλό και μολύβια
  - Διακόσμηση γυάλινων βάζων = Ανθοδοχείο
  - Πλαστικές ταινίες από δέματα = Περικάρπιο
- 4) Με τη βοήθεια του δασκάλου της θεατρικής αγωγής, όλοι οι μαθητές από την πρώτη μέχρι και την έκτη τάξη λαμβάνουν μέρος σε ένα θεατρικό έργο βασισμένο στην ανακύκλωση και τα σκουπίδια. Τα σενάρια δίνονται στο Παράρτημα 1. Οι μαθητές κατασκευάζουν αντικείμενα και σκηνικά τα οποία είναι απαραίτητα στην παράσταση.
  - a) Τα πέντε τραγούδια της θεατρικής παράστασης περιλαμβάνονται στο [Παράρτημα 2](#).
  - b) Σύνδεσμοι στα τραγούδια δίνονται στη συνέχεια:
Smaklösa sopor ([Άνοστο σκουπίδι](#)) και βίντεο προετοιμασίας: [Tuqqa sopor](#). (1:42 min.)⁴
Pantamera läten ([Ανακύκλωσε περισσότερο](#)) και βίντεο προετοιμασίας: [Panta mera](#). (0:46 min.)⁵
Batteriläten ([Το τραγούδι της μπαταρίας](#)) και βίντεο προετοιμασίας: [Batteriholken](#). (1:10 min.)⁶
Tänk om ([Τι θα γίνει αν](#)) και βίντεο προετοιμασίας: [Tänk om!](#) (1:39 min.)⁷
- 5) Επιλέξτε [αυτό το σύνδεσμο για να δείτε την πλήρη θεατρική παράσταση](#)⁸

Αποτελέσματα:

Με αυτή την καλή πρακτική, οι μαθητές:

² Introduction: Watch "Sortera avfall med Söpan" <https://www.youtube.com/watch?v=gpvGIItMAPv0>

³ Watch film on plastic <http://www.sopor.nu/> as well as film on chemistry <https://urskola.se/Produkter/160049-Kemi-nasta-Plast> This film demonstrates precisely what plastic is.

⁴ Tasteless garbage <https://www.youtube.com/watch?v=aoA9zJaoMwE>
Our version <https://youtu.be/q7d0ciwk0tY>

⁵ Recycle more: <http://pantamera.nu/pressmedia/kampanjer/>
Our version: <https://youtu.be/pTEJ5kxfCJ4>

⁶ Battery song: <https://www.youtube.com/watch?v=IEpIyIHIm0I>
Our version: <http://youtu.be/Bi1v1GIEFhE>

⁷ What if!: <https://www.youtube.com/watch?v=TfJ6zYVMIEE>
Our version: <http://youtu.be/0ChHcDMzDq8>

⁸ Επιλεγμένες σκηνές από το μιούζικαλ: <http://youtu.be/AtyuDCf9MmY>

- Κατανοούν την έννοια της διαλογής απορριμμάτων
- Κατανοούν τη σημασία της διαλογής απορριμμάτων
- Αντιλαμβάνονται πώς μπορούν να ανακυκλώσουν και να διαχωρίσουν απορρίμματα ώστε να
- Προστατεύουν αποτελεσματικά το περιβάλλον κατά τον καλύτερο τρόπο.

Παρατηρήσεις:

Σημειώσεις με βάση [συνεντεύξεις με τους μαθητές](#)⁹ αφού έχει προηγηθεί [τακτοποίηση του σχολικού περιβάλλοντος](#)¹⁰ και αργότερα, την Άνοιξη

- [Αναστοχασμός μαθητών](#):
- Αναστοχασμός εκπαιδευτικών: **Επιτυχής ολοκλήρωση αποστολής!**

Ευρήματα και συμπεράσματα:

Η ταξινόμηση και ανακύκλωση απορριμμάτων είναι το πρώτο από τα τρία συνδεδεμένα εκπαιδευτικά πρότζεκτ στο σχολείο του Viksjöfors για τον Σουηδικό Κώδικα Συμπεριφοράς.¹¹

Έχει επιλεγεί ο Σουηδικός Κώδικας Συμπεριφοράς και η δραστηριότητα της ταξινόμησης και ανακύκλωσης απορριμμάτων σαν μία από τις Καλές Πρακτικές του έργου e-ARTinED. Επιλογή αυτή έγινε με βάση τα εξαιρετικά αποτελέσματα της δράσης αυτής καθώς και τις παρατηρήσεις που δίνονται ανωτέρω.

Επισκεφτείτε [αυτόν τον σύνδεσμο](#)¹² για να δείτε βίντεο από τις πιλοτικές δραστηριότητες, φωτογραφίες, οδηγούς εκπαιδευτικών και άλλες πληροφορίες!

⁹ Συζήτηση για [Αξιολόγηση](#), Allemansrätten, hela temadagen (2:47 min.) at 0:19 to 1:05

¹⁰ [Waste Sorting in Viksjöfors school](#) (3:45 min.)

¹¹ Τα Δικαιώματα Πρόσβασης στην Ύπαιθρο σε συνδυασμό με τα Δικαιώματα του Παιδιού

¹² <https://artinedviksjofors.webbstjarnan.nu/kultur/the-swedish-curriculum/thematic-studies-temaarbeten/recycling-nov-dec-2015/>

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ e-ARTinED Παράρτημα 2

Ο ΣΟΥΗΔΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ (τρία μέρη)

Δικαιώματα Πρόσβασης στην Ύπαιθρο και η Συνθήκη για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Τα Σουηδικά Δικαιώματα Πρόσβασης στην Ύπαιθρο συνδυαζόμενα με τη Συνθήκη για τα Δικαιώματα του Παιδιού, όπως δείχνουν τα τρία συνδεδεμένα παραδείγματα καλών πρακτικών, εναρμονίζονται πλήρως με το Σουηδικό Αναλυτικό Πρόγραμμα του Δημοτικού Σχολείου και τις δύο οριζόντιες θεματικές του έργου e-ARTinED: **Κοινωνική Ενσωμάτωση και Γνωριμία με τη Φύση μέσω των Τεχνών.**

Εταίρος έργου	Viksjöforsbaletten, Σουηδία
Πιλοτικό σχολείο	Viksjöfors
Χώρος δράσης	Εντός του σχολείου και στο σχολικό περίβολο
Χρόνος δράσης	Απρίλιος 2017: 1 σχολική ημέρα, 5 ώρες
Μορφή Τέχνης	Δράμα, Τέχνες και Μουσική
Εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί και καλλιτέχνες	Anki Waltersson, Elisabeth Guthu, Wictoria Kastemyr, Sofie Widarsson, Helena Ehrstrand, Emil Skoogh, Niclas Wahlén, Yohannes Zeray and Josefin Torp.
Ηλικία μαθητών	6-13
Πλήθος μαθητών	60
Διάρκεια πιλοτικής δράσης	1 σχολική ημέρα, 5 ώρες (από τη συνολική πιλοτική περίοδο 14 μηνών)
Απαραίτητα υλικά	Παιχνίδι μνήμης για το Δικαίωμα Δημόσιας Πρόσβασης Βίντεο σχετικά με τη Συνθήκη για τα Δικαιώματα του Παιδιού Υλικά για την κατασκευή των λίθων της φιλίας (παλιές εφημερίδες, νερό, χρώμα και πινέλα) Απορρίμματα για ταξινόμηση στο σχολικό περίβολο και μαγικά γυαλιά. Επαγγελματίας μουσικός

Σχολείο: Δημοτικό Σχολείο του Viksjöfors

Προηγούμενη ανάλογη εμπειρία: Από το έργο ARTinED.

Προαπαιτούμενες γνώσεις: Έμαθαν για τη διαλογή απορριμμάτων κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας του [Μιούζικαλ για την Ανακύκλωση](#) τρεις μήνες νωρίτερα.¹³

Διαδικασία:

Η θεματική Μέρα για το «Δικαίωμα Δημόσιας Πρόσβασης και όλα τα Ανθρώπινα Δικαιώματα» ξεκίνησε με μια [εισαγωγική ομιλία](#).¹⁴

¹³ Link yo musical: <http://artinedviksjofors.se/kultur/the-swedish-curriculum/thematic-studies-temaarbeten/recycling-nov-dec-2015/>

¹⁴ Introduction speech: <https://youtu.be/DfrKOHEkjFA>

Οι μαθητές χωρίστηκαν σε 6 ομάδες με 10-15 μαθητές η καθεμία από διαφορετικές τάξεις. Οι μαθητές επισκέφτηκαν 7 διαφορετικά σημεία σχετικά με το θέμα. Σε κάθε σημείο παρέμειναν για 30 λεπτά.

1. [Δικαίωμα Δημόσιας Πρόσβασης](#).¹⁵

Οι μαθητές έπαιξαν ένα παιχνίδι μνήμης σχετικά με το Δικαίωμα Δημόσιας Πρόσβασης και στη συνέχεια συζήτηση τη σημασία και τη λειτουργία του.

2. [Λίθοι της Φιλίας από πεπιεσμένο χαρτί – ανακύκλωση](#)¹⁶

Οι μαθητές κατασκεύασαν πέτρες από πεπιεσμένο χαρτί. Οι πέτρες αυτές συμβολίζουν τη φιλία και ονομάζονται λίθοι της φιλίας.

3. [Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού](#)¹⁷.

Οι μαθητές παρακολούθησαν ένα διαδραστικό βιβλίο σχετικά με τη Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού με τον τίτλο Όλα τα Δικαιώματα του Παιδιού (δημιουργός: Pernilla Stalfelt). Στη συνέχεια, οι μαθητές, όλοι μαζί, συζήτησαν για το περιεχόμενο του βιβλίου και το συνέκριναν το δικό τους περιβάλλον εκεί όπου ζουν με άλλα μέρη του κόσμου. [Η συζήτηση στην τάξη έχει καταγραφεί εδώ](#).¹⁸

4. [Δικαιοσύνη - Αδικία](#)¹⁹

Οι μαθητές χωρίστηκαν σε δύο ομάδες. Η μια ομάδα χρησιμοποίησε ψαλίδι, ενώ η άλλη ομάδα δεν είχε καθόλου εργαλεία. Από όλα τα παιδιά ζητήθηκε να κάνουν συγκεκριμένα σχήματα από ένα χαρτί. Η συζήτηση για τη δικαιοσύνη εμφανίστηκε αρκετά γρήγορα λόγω της διανομής των ψαλιδιών μόνο σε μία ομάδα παιδιών. Αυτό οδηγεί σε μια ευκαιρία για τον δάσκαλο και τους μαθητές να συζητήσουν και να σκεφτούν τι είναι πραγματικά η δικαιοσύνη. Μια σημαντική πτυχή σε αυτή τη δραστηριότητα ήταν να κατανοήσουν οι μαθητές ότι τα πράγματα μπορούν να γίνουν με διαφορετικούς τρόπους, καθώς επίσης να κατανοήσουν τη σημασία της επικοινωνίας και του μοιράσματος.

5. [Μουσική – μια γλώσσα](#)²⁰

Οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν έναν επαγγελματία μουσικά που παίζει κόντρα μπάσο. Ο μουσικός είπε στους μαθητές πολλά πράγματα σχετικά με αυτό το μουσικό όργανο, πώς λειτουργεί και πώς χρησιμοποιείται. Ο μουσικός και οι μαθητές συζήτησαν για τη λειτουργία της μουσικής ως γλώσσας και πώς μπορεί αυτή να εκφράσει διάφορα πράγματα. Οι μαθητές έμαθαν τμήμα ενός τραγουδιού το οποίο δεν έχει συνηθισμένες λέξεις αλλά είναι απλώς ρυθμός. Το τραγούδι αυτό έχει δημιουργηθεί από τον Luis Moholo και ονομάζεται “You ain’t gonna know me ‘cos you think you know me”. Οι μαθητές επέλεξαν διαφορετικά μουσικά όργανα για να αποδώσουν το ρυθμό. Έπαιξαν και τραγούδησαν μαζί με τον επαγγελματία μουσικό ο οποίος έπαιζε το κόντρα μπάσο του.

6. [Ταξινόμηση απορριμμάτων και ανακύκλωση](#)²¹

Οι μαθητές έλαβαν αρχικά κάποιες πληροφορίες σχετικά με την ταξινόμηση απορριμμάτων και πόσο σημαντική είναι για την κοινωνία. Έψαξαν και συνέλεξαν απορρίμματα στο σχολικό περίβολο και τα τοποθέτησαν στο σωστό μέρος. Οι μαθητές μπορούσαν να επιλέξουν αν θα χρησιμοποιήσουν τα μαγικά γυαλιά. Αυτά τα γυαλιά μπορούν να δώσουν κίνητρα στους

¹⁵ Memory game about the Swedish Outdoor Access Rights: <https://youtu.be/1vyRwal5uAw>

¹⁶ See pictures here: <https://artinedviksjofors.webbstjarnan.nu/kultur/the-swedish-curriculum/thematic-studies-temaarbeten/the-right-of-public-access-childrens-rights-april-2016/#jp-carousel-9762>

¹⁷ The Convention of Children’s Rights, an iPad app: <https://youtu.be/IDWelFPqqvc>

¹⁸ A classroom discussion after seeing the above app: <https://youtu.be/m7k0lVmoWCM>

¹⁹ Different Conditions: <https://youtu.be/linq6qK0ea0>

²⁰ Music – language for everyone: <https://youtu.be/EZKLz8ZonIo>

²¹ Waste sorting: https://youtu.be/Hbvoq_vg9gA

μαθητές και να κάνουν την αναζήτηση απορριμμάτων μια ευχάριστη διαδικασία.

7. [Φαντασία στην Ύπαιθρο](#)³

Οι μαθητές εφάρμοσαν το Δικαίωμα Δημόσιας Πρόσβασης και τους ζητήθηκε να αναζητήσουν υλικά από το δάσος και να κατασκευάσουν νέα πράγματα από αυτά τα υλικά. Μπορούσαν να συλλέξουν μόνο τα επιτρεπόμενα υλικά.

8. [Αξιολόγηση](#)¹⁰

Στο τέλος της ημέρας υπήρχε αξιολόγηση σε καθένα από τα διαφορετικά σημεία της δραστηριότητας. Έξι εβδομάδες μετά, οι μαθητές πραγματοποίησαν μια χορευτική παράσταση με την άποψή τους για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Η παράσταση αυτή έχει καταγραφή και το βίντεο είναι διαθέσιμο εδώ. [Η παράσταση αυτή έχει καταγραφή και το βίντεο είναι διαθέσιμο εδώ](#).²²

Αποτελέσματα:

Με αυτή την καλή πρακτική, οι μαθητές:

1. Γνωρίζουν και κατανοούν ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν την ίδια αξία.
2. Γνωρίζουν και κατανοούν τον πολύτιμο Δικαίωμα Πρόσβασης στην Ύπαιθρο (Δικαίωμα Δημόσιας Πρόσβασης) που ισχύει στη Σουηδία.
3. Μαθαίνουν σχετικά με την ταξινόμηση απορριμμάτων και την ανακύκλωση.
4. Μαθαίνουν να επικοινωνούν με πολλούς τρόπους.

Παρατηρήσεις:

Σημειώσεις με βάση συνεντεύξεις με μαθητές και εκπαιδευτικούς:

Αναστοχασμός μαθητών: [Βίντεο αξιολόγησης](#).²³

Αναστοχασμός εκπαιδευτικών:

Η θεματική ημέρα ήταν επιτυχημένη:

- Οι μαθητές εργάστηκαν σε ομάδες με διαφορετικές ηλικίες ώστε να ενισχυθεί η φιλία μεταξύ τους.
- Το σχολείο είναι πολυπολιτισμικό και υπήρχαν αρκετοί μαθητές που μόλις είχαν ξεκινήσει σε αυτό.
- Η μέρα αυτή έδωσε μια μεγάλη ευκαιρία για να συζητηθούν οι αξίες στις οποίες στηρίζεται το Σουηδικό σχολείο και η Σουηδική κοινωνία.
- Στο σημείο με τον επαγγελματία μουσικό άρεσε πολύ στους μαθητές που είχαν μόλις έρθει στο σχολείο καθώς δεν είχε το εμπόδιο της γλώσσας και έδινε την ευκαιρία επικοινωνίας μέσω της μουσικής.

Ευρήματα και συμπεράσματα:

Τα Δικαιώματα Πρόσβασης στην Ύπαιθρο και η Συνθήκη για τα Δικαιώματα του Παιδιού είναι το δεύτερο από τα τρία συνδεδεμένα εκπαιδευτικά πρότζεκτ στο σχολείο του Viksjöfors για τον Σουηδικό Κώδικα Συμπεριφοράς.²⁴

Επιλέξαμε αυτή τη δραστηριότητα από το έργο e-ARTinEd, μια πλήρη εκπαιδευτική ημέρα με διαφορετικά σημεία-σταθμούς σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού και το δικαίωμα δημόσιας πρόσβασης ως μία από τις καλές πρακτικές με βάση τα εξαιρετικά αποτελέσματα της δράσης αυτής καθώς και τις παρατηρήσεις που δίνονται ανωτέρω.

Επισκεφτείτε [αυτόν τον σύνδεσμο](#)²⁵ για να δείτε βίντεο από τις πιλοτικές δραστηριότητες, φωτογραφίες, οδηγούς εκπαιδευτικών και άλλες πληροφορίες.

²² Performing Children's Rights in Dance: <https://youtu.be/2-2vnWOc5Nk>

²³ Evaluation video.: <https://youtu.be/TyZrKQgt23A>

²⁴ Τα Δικαιώματα Πρόσβασης στην Ύπαιθρο σε συνδυασμό με τα Δικαιώματα του Παιδιού

²⁵ <http://artinedviksjofors.se/kultur/the-swedish-curriculum/thematic-studies-temaarbeten/the-right-of-public-access-childrens-rights-april-2016/>

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ e-ARTinED Παράρτημα 3 Ο ΣΟΥΗΔΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ (τρία μέρη)

Βιωσιμότητα και Τέχνη με Ανακύκλωση στη Φύση

Τα Σουηδικά Δικαιώματα Πρόσβασης στην Ύπαιθρο συνδυαζόμενα με τη Συνθήκη για τα Δικαιώματα του Παιδιού, όπως δείχνουν τα τρία συνδεδεμένα παραδείγματα καλών πρακτικών, εναρμονίζονται πλήρως με το Σουηδικό Αναλυτικό Πρόγραμμα του Δημοτικού Σχολείου και τις δύο οριζόντιες θεματικές του έργου e-ARTinED: Κοινωνική Ενσωμάτωση και Γνωριμία με τη Φύση μέσω των Τεχνών - Βιώνοντας και Προστατεύοντας τη Φύση.

Εταίρος έργου	Viksjöforsbaletten, Σουηδία
Πιλοτικό σχολείο	Viksjöfors
Χώρος δράσης	Εντός του σχολείου και στο σχολικό περίβολο
Χρόνος δράσης	Απρίλιος – Μάιος 2016
Μορφή Τέχνης	Δράμα, Τέχνες και Μουσική
Εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί και καλλιτέχνες	Maria Bergstrand, Anki Waltersson, Elisabeth Guthu, Victoria Kastemyr, Sofie Widarsson, Helena Ehrstrand, Niclas Wahlén and Yohannes Zeray.
Ηλικία μαθητών	6-13
Πλήθος μαθητών	60
Διάρκεια πιλοτικής δράσης	4 x (30-45 minutes)
Απαραίτητα υλικά	<ul style="list-style-type: none"> Υπολογιστής με σύνδεση στο Διαδίκτυο και σύνδεσμοι σε βίντεο που θα δειχθούν σε τηλεοπτική συσκευή. Πόστερ με εικόνες και κείμενο για το « Δικαίωμα Δημόσιας Πρόσβασης» Απορρίμματα, κλαδιά δέντρων, γυαλόχαρτο, βούρτσες, χρώματα, καπάκια, σφυρί, καρφιά, σύρμα, μετροταινία, τσιμπίδα, χαρτί, μολύβια.

Σχολείο: Δημοτικό Σχολείο του Viksjöfors

Προηγούμενη ανάλογη εμπειρία: Από το έργο ARTinED.

Προαπαιτούμενες γνώσεις: [Μιούζικαλ για την Ανακύκλωση](#)²⁶ και [Θεματική Μέρα για το «Δικαίωμα Δημόσιας Πρόσβασης»](#)²⁷

²⁶ <http://artinedviksjofors.se/kultur/the-swedish-curriculum/thematic-studies-temaarbeten/recycling-nov-dec-2015/>

²⁷ <http://artinedviksjofors.se/kultur/the-swedish-curriculum/thematic-studies-temaarbeten/the-right-of-public-access-childrens-rights-april-2016/>

Διαδικασία:

Πρώτο μάθημα (30 λεπτά)

1. Αρχική συζήτηση (εισαγωγή) για να ξυπνήσει το ενδιαφέρον των μαθητών και να ανακαλέσουν προηγούμενες γνώσεις πριν την εισαγωγή των νέων εννοιών.
2. Έγινε μερική χρήση και συζήτηση στο περιεχόμενο ενός πόστερ για τα 13 σημεία που αφορούν το [Κώδικα συμπεριφοράς για το Δικαίωμα Δημόσιας Πρόσβασης](#)²⁸.
3. Παρακολούθηση βίντεο για το [Δικαίωμα Δημόσιας Πρόσβασης](#)²⁹

Δεύτερο μάθημα (45 λεπτά)

1. Παρακολούθηση βίντεο για [επικίνδυνα απορρίμματα στο φυσικό περιβάλλον και τα οικοσυστήματα](#).³⁰
2. Επίσκεψη στο δάσος όπου η τάξη έλαβε μέρος σε ένα θεατρικό έργο που είχαν προετοιμάσει δύο εκπαιδευτικοί:

Οι δύο κύριοι χαρακτήρες είναι η Litter-Lisa και η Maria. Η "Litter-Lisa" πετάει παντού σκουπίδια και φαίνεται να μην καταλαβαίνει τη σημασία της διατήρησης του περιβάλλοντος καθαρού. Η "Maria" με τη βοήθεια της τάξης δείχνει στη "Litter-Lisa" τη σημασία της διατήρησης του περιβάλλοντος καθαρού μαζεύοντας τα σκουπίδια που σκόρπισε η τελευταία.

3. Τα παιδιά έφεραν διάφορα απορρίμματα που βρήκαν στο δάσος καθώς και κλαδιά που βρήκαν στο έδαφος για να φτιάξουν μουσικά όργανα.

Τρίτο μάθημα (30 λεπτά)

1. Κατασκευή μουσικών οργάνων με καπάκια, κλαδιά και σύρμα.
2. Οι μαθητές τελειοποίησαν τα μουσικά όργανα και τα γυάλισαν, τα έβαψαν, άνοιξαν τρύπες μετρώντας αποστάσεις και τα συναρμολόγησαν.

Τέταρτο και τελευταίο μάθημα (30 λεπτά)

1. Οι μαθητές τραγούδησαν και έπαιξαν με τα μουσικά όργανα που κατασκεύασαν.
2. Οι μαθητές δημιούργησαν τους δικούς τους στίχους με περιβαλλοντικό περιεχόμενο και τους τραγούδησαν σε μια γνωστή μελωδία. Όλοι οι μαθητές συμμετείχαν και πρότειναν ιδέες.

Αποτελέσματα:

Με αυτή την καλή πρακτική, αφού ολοκληρώσουν τις σχετικές δραστηριότητες, κατανοούν:

1. Το τρόπο με τον οποίο οι καθημερινές επιλογές των ανθρώπων συμβάλουν σε ένα βιώσιμο περιβάλλον.
2. Το Δικαίωμα Δημόσιας Πρόσβασης και τις συναφείς υποχρεώσεις..
3. Πώς μπορούν να κατασκευάζουν με τη βοήθεια διαφορετικών υλικών, εργαλείων και τεχνικών.

Παρατηρήσεις:

Αναστοχασμός εκπαιδευτικών:

Οι εκπαιδευτικοί στόχοι ήταν να:

- Προωθηθεί η κατανόηση του «Δικαιώματος Δημόσιας Πρόσβασης» (Allemansrätten).
- Ενθαρρυνθούν οι μαθητές να ενεργούν υπεύθυνα για τη φύση και την άγρια ζωή, να μην ενοχλούν και να μην καταστρέφουν τους χώρους διαβίωσης των άγριων ζώων.

Παρατηρήσεις σχετικά με τους μαθητές:

²⁸ http://www.hsr.se/sites/default/files/styles/hsr_content_media/public/allemansratten-affisch-nytt.jpg?itok=-E1W8Vql

²⁹ <http://urskola.se/Produkter/155112-Barr-och-Pinne-raddar-varlden-Allemansratten>

³⁰ <http://urskola.se/Produkter/155110-Barr-och-Pinne-raddar-varlden-Farligt-skrap-i-naturen>

- Ανέπτυξαν γνώσεις και κατανόηση τα δικαιώματα όλων και καθώς και τις ευθύνες σχετικά με την άγρια ζωή.
- Έδειξαν να είναι πρόθυμοι να δείξουν κατανόηση όχι μόνο για το περιβάλλον και τους χώρους διαβίωση των άγριων ζώων αλλά και για τους άλλους ανθρώπους.
- Έγιναν ικανοί να εκφράζονται μέσω του δράματος, της τέχνης και της μουσικής.

Ευρήματα και συμπεράσματα:

Η Βιωσιμότητα και Τέχνη με Ανακύκλωση στη Φύση είναι το τρίτο από τα τρία συνδεδεμένα εκπαιδευτικά πρότζεκτ στο σχολείο του Viksjöfors για τον Σουηδικό Κώδικα Συμπεριφοράς³¹

Επιλέξαμε αυτή τη δραστηριότητα από το έργο e-ARTinEd, *Βιωσιμότητα και Τέχνη με Ανακύκλωση στη Φύση* ως μία από τις καλές πρακτικές με βάση τα εξαιρετικά αποτελέσματα της δράσης αυτής καθώς και τις παρατηρήσεις που δίνονται ανωτέρω.

Επισκεφτείτε [αυτό το σύνδεσμο](#)³² για να δείτε βίντεο από τις πιλοτικές δραστηριότητες, φωτογραφίες, οδηγούς εκπαιδευτικών και άλλες πληροφορίες.

---

³¹ Τα Δικαιώματα Πρόσβασης στην Ύπαιρθο σε συνδυασμό με τα Δικαιώματα του Παιδιού

³² <https://artinedviksjofors.webbstjarnan.nu/kultur/the-swedish-curriculum/thematic-studies-temaarbeten/recycled-art-in-nature-april-2016/>

THE MOSAIC ART AND SOUND LTD, INTERNATIONAL YEHUDI MENUHIN FOUNDATION, FONDAZIONE NAZIONALE CARLO COLLODI ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Καλές Πρακτικές από Ηνωμένο Βασίλειο, Βέλγιο, Ιταλία και Ελλάδα

Χρησιμοποιώντας: τις Τέχνες στη Φύση
Και λαμβάνοντας υπόψη: την Κοινωνική Ενσωμάτωση
Καθώς και την: Κριτική Σκέψη

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ e-ARTinED

Μαθαίνοντας τον κύκλο του νερού (φυσικές επιστήμες) μέσω μουσικής δημιουργίας

Η δραστηριότητα ανταποκρίνεται στην ανάγκη να εξηγηθεί ένα επιστημονικό θέμα όπως ο κύκλος του νερού και να βοηθηθούν τα παιδιά να διατηρήσουν τη γνώση των διαφόρων σταδίων της διαδικασίας. Αυτό είναι δυνατό επειδή τα παιδιά μεταφράζουν τα βήματα του κύκλου του

νερού σε μια πράξη μουσικής. Η μουσική τραβά την προσοχή και διατηρεί τη συγκέντρωση επειδή προκαλεί ενδιαφέρον. Κάνει την εκμάθηση συγκεκριμένη, ειδικά για τα παιδιά. Οι μαθητές βιώνουν τις εγγενείς χαρές της απόκτησης γνώσης και της διατήρησης των περιεχομένων που έχουν μάθει με τη δική τους μουσική δημιουργικότητα. Μέσα από τη μουσική τους και ως εκ τούτου μέσα από μια αισθητική εμπειρία, επικεντρώνονται στο νερό ως πάγος, ως υγρό και αέριο.

Η καλή πρακτική δοκιμάστηκε στο πλαίσιο της πιλοτικής εφαρμογής του έργου ARTinED.

Εταίρος έργου	<i>The Mosaic Art Sound Ltd.</i>
Πιλοτικό σχολείο	<i>Δημοτικό Σχολείο Poplar</i>
Χώρος δράσης	<i>Αίθουσα της τάξης και γυμναστήριο του σχολείου Poplar Rd, Merton Park, London SW19 3JZ, UK</i>
Χρόνος δράσης	<i>Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 2012</i>
Μορφή Τέχνης	<i>Μουσική</i>
Εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί και καλλιτέχνες	Εκπαιδευτικός: Miss Jackie Schneider Καλλιτέχνης: Mick Sands (τραγούδι, φλάουτο, κιθάρα) και Rick Perrins (τραγούδι, πιάνο)
Ηλικία μαθητών	7-8
Πλήθος μαθητών	60 (δύο τάξεις)
Διάρκεια πιλοτικής δράσης	4 συνεδρίες των 120 λεπτών Στο τέλος της δράσης, δόθηκε παράσταση για τη διεύθυνση, τους μαθητές και τους γονείς του σχολείου.
Απαραίτητα υλικά	<ul style="list-style-type: none"> Μουσικά όργανα που υπάρχουν στην τάξη Χαρτικά που για τον καταιγισμό ιδεών ώστε να αξιολογηθεί το επίπεδο κατανόησης του θέματος Κουστούμια για τη θεατρική απόδοση του θέματος Πιάνο για την υποστήριξη της μουσικής δημιουργικότητας Κιθάρα για την υποστήριξη της μουσικής δημιουργικότητας Συσκευή CD Player για την υποστήριξη της μουσικής δημιουργικότητας <p>Πόροι που χρειάζονται για την υλοποίηση της δράσης: Στίχοι και παρτιτούρα για το τραγούδι "Water changes" (το οποίο δημιουργήθηκε από την υλοποίηση αυτής της Καλής Πρακτικής): Παράρτημα 1 Στίχοι και παρτιτούρα για το τραγούδι "We all need water" (το οποίο δημιουργήθηκε από την υλοποίηση αυτής της Καλής Πρακτικής): Παράρτημα 1 Το τραγούδι Water changes στο YouTube: https://www.youtube.com/watch?v=EAgandsuyrA Η παράσταση που δόθηκε στο σχολείο Poplar: http://www.youtube.com/watch?v=KDvyEUYSPPY</p>

Το σχολείο: Δημοτικό Σχολείο του Poplar, Poplar Rd, Merton Park, London SW19 3JZ, UK

Προηγούμενη ανάλογη εμπειρία: Δεν απαιτείται. Αν και υπήρχε εμπλοκή μουσικών, εκπαιδευτικοί μπορούν να υλοποιήσουν αυτή την καλή πρακτική και μόνοι τους.

Προαπαιτούμενες γνώσεις: Καμία

Διαδικασία:

1) Προκαταρκτικές δραστηριότητες:

Ο εκπαιδευτικός ρωτά τους μαθητές σχετικά με τις γνώσεις που έχουν για το νερό. Ενθαρρύνει την κριτική σκέψη διατυπώνοντας ερωτήσεις και ζητώντας από τους μαθητές να διατυπώσουν τις δικές τους ερωτήσεις.

Ο εκπαιδευτικός εξηγεί τον κύκλο του νερού.

2) Οι Μουσικοί και ο εκπαιδευτικός συνεργάζονται με την τάξη για να αξιολογήσουν τις γνώσεις των μαθητών για το θέμα.

Οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν χαρτί για να ζωγραφίσουν και να εξηγήσουν τι γνωρίζουν. Επίσης, προσκαλούνται να δραματοποιήσουν τα διαφορετικά στάδια του κύκλου του νερού και να κάνουν ήχους με τη φωνή τους για να αναπαραστήσουν το νερό (πάγος, υγρό και αέριο).

«Δουλέψαμε πολύ σκληρά για να σκεφτούμε τι γνωρίζαμε ήδη για το νερό. Στη συνέχεια, παίξαμε ένα παιχνίδι και ανακαλύψαμε ότι είναι πολύ δυσκολότερο να παγώσεις και να παραμείνεις ακίνητος από ότι να ενεργήσεις σαν υδρατμός και να στροβιλιστείς» (μαθητής που συμμετείχε στην πιλοτική δράση).

3) Δημιουργία στίχων για τραγούδια στον κύκλο του νερού: σε μικρότερες ομάδες των 5, τα παιδιά γράφουν λέξεις και προτάσεις πάνω στον κύκλο του νερού. Έχουν περίπου 20 λεπτά για να ολοκληρώσουν την εργασία. Οι εκπαιδευτικοί και οι μουσικοί συλλέγουν τα χαρτιά από τα παιδιά και, μαζί με αυτά, δημιουργούν στίχους για τα τραγούδια.

4) Δημιουργία μουσικής για τραγούδια σχετικά με τον κύκλο του νερού: οι μουσικοί προσπαθούν να τραγουδήσουν τους στίχους χρησιμοποιώντας μια γνωστή μελωδία. Στη συνέχεια, αρχίζουν να αυτοσχεδιάζουν μελωδίες και να ζητούν από τα παιδιά να κάνουν το ίδιο, χρησιμοποιώντας έναν ή περισσότερους στίχους του τραγουδιού. Οι μουσικοί αποφασίζουν μαζί με τα παιδιά τη μελωδία (που προέρχεται από τους αυτοσχεδιασμούς) που θέλουν να χρησιμοποιήσουν. «Μεγάλη διασκέδαση να τραγουδάς για το νερό με τόσους πολλούς διαφορετικούς τρόπους!» (μαθητής που συμμετείχε στην πιλοτική δράση)

- 5) Τα παιδιά τραγουδούν όλα μαζί τα τραγούδια τους. Οι μουσικοί τα βοηθούν να τραγουδήσουν σαν χορωδία.
- 6) Παράσταση που ετοίμασαν τα παιδιά σαν επιστέγασμα της δράσης.

Αποτελέσματα:

- Απόκτηση λεπτομερούς γνώσης για τον κύκλο του νερού
- Εξάσκηση στην κριτική σκέψη
- Εμπειρία στην ομαδική εργασία
- Ανάπτυξη αυτοπεποίθησης και θάρρους για την ανάληψη ρίσκου καθώς και πειραματισμός μέσω της τέχνης (μουσικής)
- Εκμάθηση ενός επιστημονικού αντικειμένου ευχάριστα και με συγκέντρωση
- Ενίσχυση της συνεργατικής επίλυσης προβλημάτων
- Ανάπτυξη της δημιουργικότητας
- Ενισχυμένες μουσικές ικανότητες

Παρατηρήσεις:

Αναστοχασμός μαθητών: Όλα τα παιδιά συμφώνησαν ότι το επιστημονικό θέμα που διδάχθηκε ήταν πολύ ενδιαφέρον και στο τέλος της δράσης είχαν την αίσθηση ότι το ήξεραν πολύ καλά. Διασκέδασαν φτιάχνοντας τις δικές τους μελωδίες και προσπαθώντας να τραγουδήσουν το θέμα. Αισθάνθηκαν ότι μπορούν εύκολα να δημιουργήσουν τους δικούς τους στίχους σχετικά με το νερό και βρήκαν ότι είναι πολύ πιο φυσικό να μάθουν ένα αντικείμενο μέσω της τέχνης. Όλα τα παιδιά θεώρησαν αυτή την εμπειρία πολύ ευχάριστη και δήλωσαν ότι θα ήθελαν πολύ να χρησιμοποιούν μουσική για να μάθουν και άλλα πράγματα στα μαθήματα του σχολείου.

Αναστοχασμός εκπαιδευτικών: το επιστημονικό θέμα της δράσης κατανοήθηκε τέλεια από όλα τα παιδιά. Η καλή αυτή πρακτική έδωσε στους εκπαιδευτικούς την ευκαιρία να προβληματιστούν για την αξία της ενσωμάτωσης των τεχνών στο πρόγραμμα σπουδών και εξέφρασαν την επιθυμία να αναπτύξουν περαιτέρω δεξιότητες για να αξιοποιήσουν τις τέχνες για να διδάξουν τα μαθήματα του σχολικού προγράμματος. Παρατήρησαν ότι οι οριζόντιες δεξιότητες, που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια της μάθησης μέσω της μουσικής δημιουργίας, ήταν πράγματι δεξιότητες απαραίτητες για όλα τα παιδιά. Παρατήρησαν ότι τα παιδιά ήταν πολύ εστιασμένα και πειθαρχημένα. Γνώριζαν ότι τα παιδιά ήταν ευχαριστημένα που δημιούργησαν τραγούδια που τα βοήθησαν να κατανοήσουν το επιστημονικό θέμα που μελέτησαν και να τους υπενθυμίζουν τις επιστημονικές γνώσεις που απέκτησαν.

Οι γονείς και τα μέλη των οικογενειών των μαθητών εντυπωσιάστηκαν από το αποτέλεσμα και αισθάνθηκαν περήφανοι για τα παιδιά τους.

Οι δάσκαλοι ήταν πολύ θετικοί για τη συμμετοχή των καλλιτεχνών στην εκπαιδευτική διαδικασία και ενθαρρύνθηκαν από την ποιότητα των εργασιών που παρήγαγαν τα παιδιά.

Ευρήματα και συμπεράσματα:

Συνολικά, η συγκεκριμένη μαθησιακή εμπειρία ευχαρίστησε όλους τους συμμετέχοντες. Οι εκπαιδευτικοί γνώρισαν πολύτιμους τρόπους για να εμπλουτίσουν τη στρατηγική διδασκαλίας τους ώστε να μπορούν όλα τα παιδιά να μάθουν μέσα από ερεθίσματα και τα συναισθήματα που ενεργοποιούνται με τις τέχνες. Θεώρησαν την ενσωμάτωση της τέχνης ως έναν τρόπο να εκπαιδεύσουν τους μαθητές τους για τις προκλήσεις του 21ου αιώνα που συνεπάγονται την απόκτηση ικανοτήτων δημιουργικής επίλυσης προβλημάτων, κριτική σκέψη, θάρρος για την ανάληψη ρίσκου και συνεργασία. Η μάθηση μέσω των τεχνών έχει όλα αυτά τα στοιχεία και μπορεί να κάνει τα παιδιά να αισθάνονται πιο ευτυχισμένα στο σχολείο.

Παράρτημα 1

Water Changes.

Mick Sands

Mick Sands

hip hop rhythm.

Drum Set

Voice

7

Wat er is Vap our in cloud and steam. Wat er's

13

liq uid in lake and stream. Wa ter's so lid in ice and

snow. Wa ter chang es, this I know.

We all need water.

Taiko Drum

Wood Block

Voice

The el e phant and the fly, All

4

Taiko D.

W.B.

creat ures_low and high, We all need wat er Or we will die. We

7

Taiko D.

W.B.

all need wat er To keep us a live Some good, clean wat er and

10

Taiko D.

W.B.

we will thrive. Poll u tion it is called, When

13

Taiko D.

W.B.

in to the wa ter falls Lit ter and waste and na sty stuff, Po llu tion it is called. We

10

Taiko D.

W.B.

we will thrive. Poll u tion it is called, When

13

Taiko D.

W.B.

in to the wa ter falls Lit ter and waste and na sty stuff, Po llu tion it is called. We

16

Taiko D.

W.B.

all need wat er To keep us a live Some

18

Taiko D.

W.B.

good, clean wat er and we will thrive.

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ e-ARTinED

Κοινωνική Ενσωμάτωση Παιδιών Ρομά μέσω της Τέχνης: κατασκευή μουσικών οργάνων με ανακυκλωμένα υλικά

Η Τέχνη και η Κοινωνική Ενσωμάτωση είναι μια σημαντική αποστολή του Διεθνούς Ιδρύματος Yehudi Menuhin που φροντίζει για την αναγνώριση και ένταξη των πολιτιστικών μειονοτήτων στην κοινωνία. Η κατασκευή χειροποίητων μουσικών οργάνων που χρησιμοποιούν ανακυκλωμένα υλικά είναι μια διαδικασία για να μάθουν για τη μουσική και τον πολιτισμό των Ρομά και να αποκτήσουν βασικές πληροφορίες σχετικά με τις φυσικές ιδιότητες των ανακυκλωμένων υλικών. Παρέχει μια πολύτιμη εμπειρία για την κοινωνική ένταξη μιας πολιτιστικής μειονότητας και συνδυάζει γνώσεις από φυσικές επιστήμες με το σεβασμό προς το περιβάλλον.

Εταίρος έργου	International Yehudi Menuhin Foundation
Πιλοτικό σχολείο	Σχολεία και πολιτιστικά κέντρα στην Ιταλία και τη Σλοβακία που εμπλέκονται στο έργο Music4Rom χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ.
Χώρος δράσης	Κοινωνικό κέντρο στο Podsadek, Stará Ľubovňa, Σλοβακία Σχολείο Alpi Levi, Νάπολη, Ιταλία
Χρόνος δράσης	Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2015-2016
Μορφή Τέχνης	Μουσική
Εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί και καλλιτέχνες	Lenka Orságová (ETP Slovakia), Maria Rosaria Rinaldi και Edoarda Pirò (Σχολείο Alpi Levi School, Scampia, Νάπολη Ιταλίας) Καλλιτέχνες: David Benkő, Štefan Turanský, Antonino Talamo, Gabriella Rinaldi.
Ηλικία μαθητών	7-14
Πλήθος μαθητών	86
Διάρκεια πιλοτικής δράσης	2-3 μαθήματα διάρκειας 45 λεπτών το καθένα
Απαραίτητα υλικά	Κόλλα για χαρτί, ψαλίδια, συρραπτικό, χαρτί, σφυρί, καρφιά, λάστιχο ποτίσματος, ρύζι. Απορρίμματα: μικρά χαρτόνια, πλαστικά πιάτα και μεταλλικά κουτιά (δοχεία αλουμινίου - κουτιά σόδας και αναψυκτικών, μεταλλικά δοχεία από κονσέρβες), μεταλλικά καπάκια. Υλικά που βρίσκονται στη φύση: ξύλινα ραβδιά, μπαμπού ή παρόμοια, άχυρα, μικρές πέτρες κλπ. Εκπαιδευτικό υλικό:

Μουσικά όργανα των Ρομά και οδηγίες για την κατασκευή μουσικών οργάνων με ανακυκλωμένα υλικά με συνδέσμους σε επιπλέον υλικό:
<http://www.music4rom.com/wp-content/uploads/2016/03/Annex-26.1 M4R DLV-25 -En Kit-for-building-musical-instruments.pdf>

Εκπαιδευτικά σενάρια σε διάφορα σχολικά αντικείμενα είναι διαθέσιμα από τη διεύθυνση:
<http://www.music4rom.com/wp-content/uploads/2016/03/Annex-25.1-M4R -DLV24- En Creation-of-LP Proofread1.pdf>

Το σχολείο / πολιτιστικό κέντρο: Τάξη και εργαστήριο στο Podsadek, Stará Ľubovňa (SK) και Σχολείο Alpi Levi στη Scampia Νάπολη (IT)

Προηγούμενη ανάλογη εμπειρία: Art4Rom, MUS-E in Naples and Music4Rom

Προαπαιτούμενες γνώσεις: Καμία. Ωστόσο, είναι σημαντικό να υλοποιηθεί η δράση σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον.

Διαδικασία:

- 1) Επιλογή από το youtube κατάλληλων βίντεο για τη Μουσική των Ρομά <http://www.music4rom.com/repository-3/1-listening-and-learning-romani-music/2-romani-music-videos/> και παρουσίαση του φυλλαδίου για την παραδοσιακή Μουσική των Ρομά με παραδείγματα κατασκευής μουσικών οργάνων <http://www.music4rom.com/wp-content/uploads/2016/03/Annex-26.1 M4R DLV-25 -En Kit-for-building-musical-instruments.pdf>
- 2) Συζήτηση με τα παιδιά για το πώς το υλικό αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να προσφέρει έμπνευση σχετικά με την αναπαράσταση διαφορετικών μουσικών παραδόσεων και μουσικών οργάνων.
- 3) Τα παιδιά καλούνται να συγκεντρώσουν και να φέρουν στο σχολείο υλικά από τη λίστα «Απαραίτητα υλικά» καθώς και φωτογραφίες από μουσικά όργανα τα οποία είναι χαρακτηριστικά για τη δική τους μουσική παράδοση (αυτή η καλή πρακτική μπορεί να χρησιμοποιηθεί για παιδιά Ρομά και να προσαρμοστεί για άλλες μειονότητες ή κοινότητες μεταναστών³³). Επιπλέον, τα παιδιά μπορούν να κληθούν να εντοπίσουν στο διαδίκτυο κάποια παραδείγματα μελωδιών που παίζονται με τα συγκεκριμένα μουσικά όργανα και να φέρουν το υλικό αυτό στο σχολείο. Για τη μουσική των Ρομά, υλικό υπάρχει στη διεύθυνση: <http://www.music4rom.com/wp-content/uploads/2016/03/Annex-26.1 M4R DLV-25 -En Kit-for-building-musical-instruments.pdf> καθώς και στη <http://www.music4rom.com/11-didactic-tools/> . Επίσης, υπάρχει ένα εξειδικευμένο κανάλι στο youtube με Μουσική Ρομά στη διεύθυνση: https://www.youtube.com/channel/UCNhhretK9_C24guR0XCUNDOQ
- 4) Κατά τη διάρκεια της δεύτερης συνάντησης, γίνεται ανασκόπηση το τι έχει γίνει στην πρώτη. Για την ενθάρρυνση των παιδιών να εκφράσουν τις απόψεις και τα ενδιαφέροντά τους ενδείκνυται η τεχνική του καταιγισμού ιδεών.
- 5) Τα παιδιά καλούνται να παρουσιάσουν στους συμμαθητές τους φωτογραφίες μουσικών οργάνων και τα υλικά που έφεραν από το σπίτι τους.

³³ Για παραδοσιακά Αφρικανικά μουσικά όργανα: <https://answersafrica.com/african-musical-instruments.html>

Για έθnik μουσική από την Αφρική <https://www.youtube.com/watch?v=IVPLluBy9CY>

Για Αραβικά μουσικά όργανα: <http://www.maqamworld.com/instruments.html>

Για Ασιατικά μουσικά όργανα:

<https://www.google.be/search?q=Asian+traditional+musical+instruments&safe=off&tbn=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKewiC7ummyqTVAhXSKIaKHc01CMAQsAQImAI&biw=914&bih=412>

- 6) Επίδειξη απλών τεχνικών για την κατασκευή μουσικών οργάνων αξιοποιώντας, αν χρειάζεται, παραδείγματα από τους πόρους του έργου Music4Rom: Σχετικοί είναι οι σύνδεσμοι στο στοιχείο 3 αυτής της λίστας. Ακολουθεί η διατύπωση κάποιων εισαγωγικών ερωτήσεων σχετικά με τα σχολικά αντικείμενα σε θέματα φυσικών επιστημών που συνδέονται με αυτή την καλή πρακτική:
- Πώς διαφορετικά είδη πλαστικών ή μετάλλων μπορούν να διακριθούν μεταξύ τους;
  - Με ποιο τρόπο τα διαφορετικά ανακυκλώσιμα υλικά είναι διαφορετικά μεταξύ τους;
- 7) Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες λαμβάνοντας υπόψη τα ενδιαφέροντά τους και τους δίνονται τα υλικά που έχουν συγκεντρώσει.
- 8) Τα παιδιά καλούνται να πειραματιστούν με διαφορετικά υλικά για τη δημιουργία των μουσικών τους οργάνων.
- 9) Κάθε ομάδα επιλέγει να αναπαράγει ένα διαφορετικό μουσικό όργανο. Δουλεύοντας σε ζευγάρια, τα παιδιά αναλαμβάνουν συγκεκριμένες ευθύνες για να φέρουν σε πέρας την εργασία που τους έχει ανατεθεί.
- 10) Τα χειροποίητα μουσικά όργανα μπορούν να εκτεθούν σε μια τελική εκδήλωση στο σχολείο. Επίσης, είναι δυνατόν τα παιδιά να δημιουργήσουν μια μικρή μπάντα για να αποδώσουν διάφορους έθνικ ρυθμούς.

Αποτελέσματα:

Με τις ανωτέρω δραστηριότητες, οι μαθητές:

- Αποκτούν νέες γνώσεις και πληροφορίες σε διάφορα γνωστικά πεδία περιλαμβανομένων των φυσικών επιστημών, της ιστορίας / γεωγραφίας (αυτό μπορεί να γίνει με τη μελέτη της προέλευσης των μουσικών οργάνων)
- Αναπτύσσουν καλλιτεχνικές δεξιότητες και τη δημιουργικότητά τους
- Αποκτούν επίγνωση των παραδόσεων των μειονοτήτων
- Ενισχύουν την αυτοεκτίμησή τους
- Αποκτούν δεξιότητες που συνδέονται με την δημιουργική σκέψη και την προσωπική έκφραση
- Αναπτύσσουν και ενισχύουν την ικανότητά τους να μαθαίνουν
- Αναπτύσσουν κοινωνικές δεξιότητες και την ικανότητα να εργάζονται ομαδικά
- Αποκτούν επίγνωση της ανάγκης προστασίας του περιβάλλοντος και της φύσης

Παρατηρήσεις:

Σημειώσεις βασισμένες στα ερωτηματολόγια αξιολόγησης που συμπλήρωσαν οι μαθητές πριν και μετά την υλοποίηση της καλής πρακτικής καθώς και σε συνεντεύξεις με τους εκπαιδευτικούς

- Αναστοχασμός από μαθητές: οι μαθητές που έλαβαν μέρος στη δράση αυτή δήλωσαν ότι βελτίωσαν τις γνώσεις τους και έχουν πλέον μεγαλύτερη επίγνωση του πολιτισμού τους.

Πέρασαν ευχάριστα και έδειξαν μεγάλη περιέργεια και ενδιαφέρον να συμμετέχουν σε ανάλογες δράσεις στο μέλλον.

- Αναστοχασμός από εκπαιδευτικούς και καλλιτέχνες: Οι εκπαιδευτικοί και οι καλλιτέχνες που έλαβαν μέρος σε αυτή τη δράση αξιολόγησαν το υλικό ως χρήσιμο. Οι πιλοτικές δραστηριότητες τους βοήθησαν να ενισχύσουν τους δεσμούς τους με τους μαθητές κι να βελτιώσουν την προσοχή τους στην τάξη καθώς και την αγάπη τους για μάθηση. Δήλωσαν ότι χρειάζονται περισσότερες δραστηριότητες για την εμπλοκή των γονέων των μαθητών στο σχολείο.

Ευρήματα και συμπεράσματα:

Οι εργασίες και οι δραστηριότητες που αναφέρθηκαν έχουν δημιουργήσει ένα καλύτερο σχολικό περιβάλλον και έχουν επιτρέψει την καλύτερη κατανόηση των διαφορετικών πολιτισμών. Τα αποτελέσματα αυτών των δραστηριοτήτων διευκόλυναν την κοινωνική ένταξη, τη βελτίωση της αυτοεκτίμησης και την προώθηση της αγάπης για την μάθηση και την εξερεύνηση του κόσμου. Τα παιδιά διαπιστώθηκε ότι μαθαίνουν με μεγαλύτερη ευχαρίστηση.

Ακολουθούν ορισμένα χαρακτηριστικές δηλώσεις από τους εκπαιδευτικούς και τους πολιτιστικούς φορείς που συμμετείχαν στις δραστηριότητες:

«Τα εργαστήρια μουσικής έχουν ενισχύσει μεταξύ των παιδιών που συμμετείχαν τη γνώση για τον πλούτο της παράδοσης των Ρομά και τα βοήθησαν να συνειδητοποιήσουν τη μοναδικότητα της καταγωγής των Ρομά, να βρουν τρόπο να αναπτύξουν το ιδιαίτερο ταλέντο τους και, παρά τη δύσκολη κατάσταση ζωής τους, να αισθάνονται περήφανοι που γεννήθηκαν Ρομά.» Lenka Orságová, Πολιτιστικοί φορείς

«Η οικοδόμηση ενός έργου μουσικής και τέχνης με τέτοιο τρόπο έχει ως αποτέλεσμα τη βελτίωση της κοινωνικοποίησης, του συναισθηματικού κόσμου και της δημιουργικότητας σε ένα κλίμα αμοιβαίας συνεργασίας και μια κοινωνική συμπεριφορά χωρίς αποκλεισμούς" Giuseppe Parente, Καλλιτέχνης

<https://www.youtube.com/watch?v=tXdF1UErAJ0>

<https://www.youtube.com/watch?v=g5vXQPWuMFA>

https://www.youtube.com/watch?v=s4OuTX_cbTk&t=6s

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ e-ARTinED

Ανακαλύπτοντας το έδαφος μέσω της δημιουργικής γραφής και του δράματος

Η ενθάρρυνση των νέων για την ανάπτυξη της κοινωνικής και συναισθηματικής νοημοσύνης μέσω δημιουργικών πρακτικών γραφής και δράματος ενισχύει την κοινωνική ένταξη και συμβάλλει στην εκμάθηση και απομνημόνευση των μαθημάτων (όπως αυτά των φυσικών επιστημών). Το Fondazione Nazionale Carlo Collodi επέλεξε αυτή την καλή πρακτική μεταξύ των πρακτικών που δοκιμάστηκαν κατά το προηγούμενο έργο ARTinED που πραγματοποιήθηκε στην Ιταλία. Ένας από τους πιο σημαντικούς λόγους για την επιλογή αυτής της πρακτικής είναι ότι έχει βελτιώσει την ευκαιρία να μάθης μέσω συνεργασία του μαθητή με τους συμμαθητές του. Η ανταλλαγή γνώσεων, ιδεών και εμπειριών μεταξύ των συμμετεχόντων ήταν αποτελεσματική για την προώθηση της διατήρησης των γνώσεων που έμαθαν οι μαθητές, της αυτοεκτίμησής τους και ήταν εξαιρετικά πολύτιμη στο πλαίσιο της κοινωνικής ενσωμάτωσης. Τέτοιες δραστηριότητες παρείχαν ευκαιρίες για διευκόλυνση της ένταξης στην κατηγορία των περιθωριοποιημένων και μειονεκτούντων μαθητών.

Εταίρος έργου	Fondazione Nazionale Carlo Collodi
Πιλοτικό σχολείο	Σχολείο Simonetti, Pescia (IT)
Χώρος δράσης	Σχολείο Simonetti 4A and 4B – Via Angelo Simonetti, 4, 51017 Pescia PT Italy
Χρόνος δράσης	2016
Μορφή Τέχνης	Λογοτεχνία και δράμα
Εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί και καλλιτέχνες	Εκπαιδευτικοί: Debora Filippelli και Maria Cristina Serafini Καλλιτέχνης: Julio Monteiro Martins (συγγραφέας και αφηγητής)
Ηλικία μαθητών	8-9
Πλήθος μαθητών	48 (δύο τάξεις)
Διάρκεια πιλοτικής δράσης	Τρεις συνεδρίες 45 λεπτών η καθεμία
Απαραίτητα υλικά	Εικονογραφημένα βιβλία, βίντεο, υπολογιστής με σύνδεση στο διαδίκτυο, χαρτί μεγέθους A4 και A3, μολύβια, κραγιόνια, χαρτάκια post-it σε ποικιλία χρωμάτων. Εκπαιδευτικό υλικό: Βίντεο με τους μαθητές του σχολείου Simonetti κατά τη διάρκεια της δράσης: https://www.youtube.com/watch?v=pOpewbR-jFw Επιπλέον υλικό: https://www.youtube.com/watch?v=hUTz_xAHU4&feature=related https://www.youtube.com/watch?v=mcSeg9MIqww&feature=related https://www.youtube.com/watch?v=Ego6LI-ljbY http://www.kidthesaurus.com/

Το σχολείο: Τάξεις 4A and 4B - Σχολείο Simonetti Pescia, Via Angelo Simonetti, 4, 51017 Pescia PT (IT)

Προηγούμενη ανάλογη εμπειρία: Δεν απαιτείται προηγούμενη εμπειρία. Ωστόσο είναι σημαντικό να εμπλακεί ένας αφηγητής ο οποίος θα δημιουργήσει μια ιστορία στα πλαίσια αυτής της δραστηριότητας. Αν αυτό δεν είναι εφικτό, τότε ο εκπαιδευτικός μπορεί να παίξει το ρόλο του αφηγητή.

Προαπαιτούμενες γνώσεις: Καμία

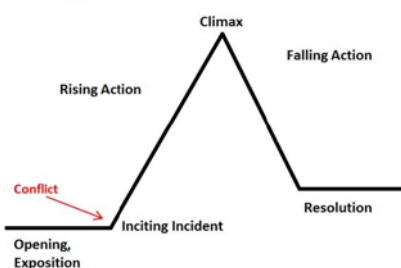
Διαδικασία:

- 1) **Προκαταρκτικές δραστηριότητες:** Ο εκπαιδευτικός παρακινεί τους μαθητές και ενισχύει τη συμμετοχή τους. Σε περίπτωση που ένας ειδικός αφηγητής / δημιουργικός συγγραφέας συμμετέχει σε αυτή τη δραστηριότητα, θα πρέπει να υποστηρίζει και να προσανατολίζει τον εκπαιδευτικό. Ο ρόλος του αφηγητή είναι να τονώσει τη δημιουργικότητα, να προωθήσει τη δημιουργία και την αφηγηματική ροή μεταξύ των μαθητών και να αναλύσει τελικά τα αποτελέσματα με τον εκπαιδευτικό.
- 2) Ο εκπαιδευτικός παρουσιάζει στους μαθητές ένα εισαγωγικό βίντεο σχετικά με τις βασικές έννοιες για το έδαφος και τη σημασία του για τη ζωή χρησιμοποιώντας τα βίντεο ή εικονογραφημένα βιβλία που επιλέγονται από τη σχολική βιβλιοθήκη ή από το διαδίκτυο (δείτε τους συνδέσμους που αναφέρθηκαν στα «Απαραίτητα υλικά» αυτής της καλής πρακτικής). Η κύρια πρόκληση για τον εκπαιδευτικό και τον καλλιτέχνη είναι να δημιουργήσει τη σωστή ατμόσφαιρα και να προωθήσει τα κίνητρα και την καλή ομαδική εργασία που θα εμπνεύσει τους μαθητές να μάθουν, να μοιραστούν πληροφορίες και να προωθήσουν τον αμοιβαίο σεβασμό.
- 3) Εξιστόρηση: Ο εκπαιδευτικός παρουσιάζει τον αφηγητή στους μαθητές και ο αφηγητής λέει την ιστορία που έχει δημιουργήσει γι' αυτή τη δραστηριότητα. Στη συνέχεια, προκαλεί μια συζήτηση στην τάξη προσπαθώντας να εμπλέξει όλα τα παιδιά και στο τέλος καλεί τα παιδιά να δημιουργήσουν τη δική τους ιστορία.
- 4) Δημιουργία νέων ιστοριών: Τα παιδιά χωρίζονται σε 3-4 ομάδες και κάθε ομάδα προσπαθεί να φτιάξει τη δική της ιστορία.

Ο εκπαιδευτικός/αφηγητής παρέχει στοιχεία και βοήθεια για τη δημιουργία της ιστορίας και εξηγεί τα βασικά βήματα στη διαδικασία αυτή:

- I. **Καταιγισμός ιδεών για τη δημιουργία χαρακτήρων** και δημιουργία ενός συνόλου χαρακτήρων και ενός συνόλου ονομάτων για να δοθούν στους χαρακτήρες αυτούς. Στη συνέχεια επιλέγονται τα ονόματα που θα χρησιμοποιηθούν και σχηματοποιείται η τελική ιδέα για την ιστορία. Ακολουθώντας την ίδια διαδικασία, τα παιδιά θα δημιουργήσουν και τα χαρακτηριστικά του κάθε χαρακτήρα.
- II. **Σχεδιασμός της πλοκής** της ιστορίας χρησιμοποιώντας τη δομή ενός βουνού σε μια κόλλα A4. Στη βάση του βουνού αριστερά, έχουμε την εκκίνηση της ιστορίας και στην κορυφή την κλιμάκωση ενώ στη βάση του βουνού δεξιά έχουμε το τέλος της ιστορίας.³⁴

Basic Plot Diagram

- III. **Επέκταση λεξιλογίου:** Μπορεί να γίνει χρήση ενός λεξικού για να γίνει πιο ενδιαφέρουσα η ιστορία. Λέξεις όπως «καλός» μπορούν να αντικατασταθούν από άλλες που να προκαλούν μεγαλύτερο ενδιαφέρον. Αυτό θα κάνει την ιστορία πιο ελκυστική.
- IV. **Τελειοποίηση της ιστορίας:** Αρχικά δημιουργείται μια πρώτη πρόχειρη έκδοση της ιστορίας. Στη συνέχεια διαβάζεται ξανά και ξανά και προστίθενται οι αναγκαίες σημειώσεις για να διαμορφωθεί η τελική μορφή της καθώς και εικονογραφήσεις που πιθανόν να θέλουν να κάνουν κάποια παιδιά. Η ιστορία και οι εικονογραφήσεις είναι τώρα έτοιμες για δραματοποίηση.
- 5) Συλλογή και διαμοιρασμός: Κάθε ομάδα θα παρουσιάσει την ιστορία στις άλλες ομάδες ή στους μαθητές που ανήκουν σε μια τάξη ίδιας βαθμίδας. Οι μαθητές μπορούν να λάβουν ανατροφοδότηση χρησιμοποιώντας μια διαδικασία αξιολόγησης από τους συμμαθητές τους και να βελτιώσουν ακόμη περισσότερο τις ιστορίες. Η τελική έκδοση όλων των ιστοριών που δημιουργούνται κατά τη διάρκεια αυτής της δραστηριότητας θα συγκεντρωθούν από τον εκπαιδευτικό.
- 6) Παρουσίαση: ο εκπαιδευτικός μπορεί να αποφασίσει να οργανώσει μια παράσταση που θα περιλαμβάνει όλα τα παιδιά και θα χρησιμοποιεί μέρη όλων των ιστοριών που δημιουργούν οι ομάδες για να δημιουργήσει μια νέα ιστορία. Αυτό μπορεί να γίνει ως άσκηση τάξης.

Αποτελέσματα:

Μέσω αυτής της καλής πρακτικής, οι μαθητές:

- Μαθαίνουν από τι αποτελείται το έδαφος, τους τύπους και τα επίπεδά του
- Αποκτούν επίγνωση και κατανόηση της σημασίας του εδάφους για τη ζωή
- Κατανοούν καλύτερα τις αιτίες της διάβρωσης, τους τρόπους αντιμετώπισής της, τις αιτίες και τα αποτελέσματα της ρύπανσης της ατμόσφαιρας
- Βελτιώνουν τις δεξιότητες γραφής και ανάγνωσης
- Αναπτύσσουν καλύτερη ικανότητα προφορικής επικοινωνίας, αυτοοργάνωσης και ικανότητα να ηγούνται μιας ομάδας
- Βελτιώνουν την ικανότητα απομνημόνευσης, την αυτοεκτίμηση και την υπευθυνότητά τους
- Κατανοούν τη σημασία των εναλλακτικών απόψεων και αναπτύσσουν το σεβασμό για τους άλλους

Παρατηρήσεις:

Σημειώσεις βασισμένες στα ερωτηματολόγια αξιολόγησης που συμπλήρωσαν οι μαθητές καθώς και σε συνεντεύξεις με τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς

- Αναστοχασμός από μαθητές: Από τα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν πριν και μετά την δράση διαπιστώνεται ότι οι μαθητές έμαθαν να συνεργάζονται μεταξύ τους και αγάπησαν τη μάθηση σε θέματα φυσικών επιστημών. Σε γενικές γραμμές, οι μαθητές εξέφρασαν έναν υψηλό βαθμό εκτίμησης για την προετοιμασία της ιστορίας με τους συμμαθητές τους καθώς και την παρουσίαση των ιστοριών στους συμμαθητές τους.
- Αναστοχασμός από εκπαιδευτικούς: Το γενικό σχόλιο των εκπαιδευτικών ήταν ότι ικανοποιήθηκαν από τις πιλοτικές δραστηριότητες, οι αρχικές τους προσδοκίες πραγματοποιήθηκαν και κάποιοι εξ αυτών ανέφεραν ότι τα αποτελέσματα τους βοήθησαν να ξεπεράσουν έναν αρχικό δισταγμό που είχαν για την παρουσία ενός καλλιτέχνη μέσα στην τάξη.

Ευρήματα και συμπεράσματα:

Οι εκπαιδευτικοί που ενεπλάκησαν σε αυτή τη δραστηριότητα τη βρήκαν ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα και γεμάτη προκλήσεις ειδικά για την παρακίνηση των μαθητών. Τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν αξιολογήθηκαν πολύ θετικά από τους εκπαιδευτικούς και θεωρούνται κατάλληλα για την επίτευξη των αναμενόμενων αποτελεσμάτων και με άλλα μαθήματα το προγράμματος σπουδών και ένα χρήσιμο εργαλείο για αναστοχασμό.

Κατά τη διάρκεια των μαθησιακών δραστηριοτήτων όπου οι μαθητές μάθαιναν μαζί με τους συμμαθητές τους διαπιστώθηκε ότι κατέκτησαν δύσκολες έννοιες με έναν εύκολο τρόπο εξαιτίας της δημιουργίας κλίματος χαλάρωσης και φιλικής συνεργασίας μέσα στην τάξη.

Σύνδεσμος με βίντεο που δείχνει τη συμμετοχή των μαθητών στις δραστηριότητες:

<https://www.youtube.com/watch?v=pOpewbR-jFw>

ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ e-ARTinED

Ζωντανεύοντας Ιστορίες με το e-Shadow

Αυτή η καλή πρακτική πραγματοποιήθηκε από το Πολυτεχνείο Κρήτης σε συνεργασία με το ιδιωτικό σχολείο Θεοδωρόπουλου στα Χανιά. Δείχνει πώς η τεχνολογία μπορεί να χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά σε συνδυασμό με τις τέχνες για να εμπνεύσει τους μαθητές, να καλλιεργήσει τη δημιουργικότητά τους και να τους βοηθήσει να συνειδητοποιήσουν σημαντικά κοινωνικά ζητήματα, να αναπτύξουν κοινωνική και συναισθηματική νοημοσύνη μέσω της δημιουργίας ψηφιακών ιστοριών που ενσωματώνουν τεχνικές δράματος και χρησιμοποιώντας διάφορα εργαλεία λογισμικού.

Η καλή πρακτική που περιγράφεται στη συνέχεια επιλέχθηκε από το Πολυτεχνείο Κρήτης μεταξύ των πολλών πιλοτικών δραστηριοτήτων που υλοποιήθηκαν στην Ελλάδα, καθώς καταδεικνύει σαφώς τη δυνατότητα των Τεχνών των Νέων Μέσων (New Media Arts) να συνδυάζουν τις ψηφιακές τεχνολογίες με τις τέχνες. Είναι επίσης αντιπροσωπευτικό καλό παράδειγμα αρκετών παρόμοιων δραστηριοτήτων που διοργανώνονται με τοπικά σχολεία. Για μια καταγραφή σχετικά με αυτές τις παρόμοιες δραστηριότητες στα σχολεία και μια λεπτομερή παρουσίαση του αντίστοιχου παιδαγωγικού πλαισίου, ανατρέξτε στο άρθρο με τίτλο: " Playful creation of digital stories with eShadow " που μπορείτε να βρείτε στη διεύθυνση <http://ieeexplore.ieee.org/document/7753399/>

Εταίρος έργου	Πολυτεχνείο Κρήτης – Εργαστήριο Διανεμημένων Πληροφοριακών Συστημάτων και Εφαρμογών Πολυμέσων
Πιλοτικό σχολείο	Εκπαιδευτήρια Θεοδωρόπουλου (http://theodoropoulou.gr/)
Χώρος δράσης	Εκπαιδευτήρια Θεοδωρόπουλου, Κορακίες, Ακρωτήρι Χανίων 73142, Ελλάδα
Χρόνος δράσης	Άνοιξη 2015 (αρχική υλοποίηση) Άνοιξη 2017 (δεύτερη υλοποίηση)
Μορφή Τέχνης	Τέχνες των Νέων Μέσων, Δράμα
Εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί και καλλιτέχνες	2 Καλλιτέχνες: Γιάννης Σηφάκης (Τέχνες των Νέων Μέσων και Μουσική) Μαρία Αρχοντάκη (Δράμα) 2 Εκπαιδευτικοί: Γιάννης Σηφάκης (καθηγητής πληροφορικής) Μαρία Αρχοντάκη (καθηγήτρια καλλιτεχνικών και ψυχολόγος)
Ηλικία μαθητών	12-13
Πλήθος μαθητών	12
Διάρκεια πιλοτικής δράσης	4 συνεδρίες διάρκειας 45 λεπτών η καθεμία
Απαραίτητα υλικά	<ul style="list-style-type: none"> Λογισμικό eShadow για την καταγραφή των σκηνών της ιστορίας (στα Ελληνικά): http://www.eshadow.gr/ Λογισμικό Movie Maker για την επεξεργασία του βίντεο - http://www.windows-movie-maker.org/ Ιστότοπος για το διαγωνισμό Πολυμέσων για την Ασφάλεια στο Διαδίκτυο: http://saferinternet4edu.blogspot.gr

Το σχολείο: Σκοπός αυτής της δραστηριότητας ήταν η ανάπτυξη μιας αρχικής ιστορίας που αφορούσε την ασφαλή χρήση του Διαδικτύου για να παρουσιαστεί σε ένα τοπικό διαγωνισμό. Τα Εκπαιδευτήρια Θεοδωρόπουλου είναι ιδιαίτερα δραστήρια σε τοπικούς, εθνικούς και ευρωπαϊκούς διαγωνισμούς και προγράμματα για την προώθηση διεπιστημονικών μαθησιακών εμπειριών και τη χρήση καινοτόμων μαθησιακών προσεγγίσεων. Η βασική ιδέα της ιστορίας που δημιουργήθηκε είναι ότι τα παιδιά του παραδοσιακού πρωταγωνιστή στο Ελληνικό Θέατρο Σκιών (Καραγκιόζη) αρχίζουν να χρησιμοποιούν τα κοινωνικά μέσα. Αυτό κάνει τον πατέρα τους σκεπτικό. Πολύ σύντομα, κυκλοφορούν φήμες στο facebook ότι η Κοπρίτης, ένα από τα παιδιά του Καραγκιόζη, είναι ερωτευμένος με ένα κορίτσι. Ο πατέρας του κοριτσιού απειλεί τον Καραγκιόζη και αυτός είναι συγκλονισμένος καθώς έχει πολύ λίγη γνώση του Διαδικτύου και ανησυχεί για την οικογένειά του ...

Προηγούμενη ανάλογη εμπειρία: Τα Εκπαιδευτήρια Θεοδωρόπουλου έχουν χρησιμοποιήσει το eShadow σε πολλές δραστηριότητες που περιλαμβάνουν από μικρής διάρκειας δημιουργικές δράσεις μέσω αυτοσχεδιασμών μέχρι την ανάπτυξη ψηφιακών ιστοριών για σχολικές εκδηλώσεις να διεπιστημονικές εργασίες σε όλες τις τάξεις του Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου.

Προαπαιτούμενες γνώσεις: Οι μαθητές πρέπει να γνωρίζουν βασικό χειρισμό Η/Υ και να μπορούν να αναζητούν και να αποθηκεύουν αρχεία.

Διαδικασία:

Μετά την παρουσίαση του θέματος της ιστορίας (διαγωνισμός για την ασφάλεια στο διαδίκτυο), οι μαθητές συζητούν σημαντικές ερωτήσεις:

- Ποιες είναι οι βασικές λειτουργίες των κοινωνικών δικτύων και πώς πρέπει να τα χρησιμοποιούμε;
- Ποιοι είναι οι κίνδυνοι από τη δημοσίευση πληροφοριών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης;
- Πώς μπορούμε να προστατευτούμε από την παραβίαση της ιδιωτικότητάς μας στο διαδίκτυο;

Ακολούθως, η διδακτική διαδικασία οργανώνεται σε 4 συνεδρίες 45 λεπτών η καθεμία. Οι συνεδρίες αυτές καθώς και η τελική παρουσίαση της εργασίας των μαθητών, οργάνωνται ως εξής:

1. (1 συνεδρία) Δημιουργία σεναρίου:
  - ο Οι μαθητές προσδιορίζουν βασικούς χαρακτήρες της ιστορίας και την πλοκή.
  - ο Η ιστορία οργανώνεται σε σκηνές.
  - ο Οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες για να δημιουργήσουν την κάθε σκηνή της ιστορίας.
  - ο Οι μαθητές, με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού, συνδυάζουν της σκηνές σε ένα ενιαίο συνολικό σενάριο.
2. (1 συνεδρία) Φάση προ-παραγωγής για τη δημιουργία των βασικών στοιχεία της ψηφιακής ιστορίας:
  - ο Επιλογή φιγούρων από τις διαθέσιμες στο eShadow για το ζωντάνεμα της ιστορίας.
  - ο Επιλογή των φιγούρων σε κάθε σκηνή της ιστορίας για να είναι όλα έτοιμα για την τελική καταγραφή.
3. (1 συνεδρία) Φάση παραγωγής για την καταγραφή των σκηνών χρησιμοποιώντας το eShadow και τις φιγούρες των χαρακτήρων:
  - ο Κάθε μαθητής υιοθετεί έναν χαρακτήρα της ιστορίας και συμμετέχει στην καταγραφή της σκηνής που έχει ανατεθεί στην ομάδα του.
  - ο Οι μαθητές χρησιμοποιούν το eShadow για να καταγράψουν κάθε σκηνή και πιθανώς με αξιοποίηση λογισμικού καταγραφής όπως το BSR Screen Recorder.

- ο Οι κινήσεις των φιγούρων και ο ήχος καταγράφονται σε διαφορετικά αρχεία. Αυτό είναι πολύ σημαντικό καθώς προσφέρει την ευελιξία για την επεξεργασία καθενός πριν την τελική σύνθεση της ψηφιακής ιστορίας.
- 4. (1 συνεδρία) Φάση μετα-παραγωγής κατά τη διάρκεια της οποίας γίνεται η επεξεργασία των καταγραφών και το μοντάζ της τελικής ψηφιακής ιστορίας:
  - ο Οι μαθητές, με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού, χρησιμοποιούν ένα κατάλληλο λογισμικό επεξεργασίας βίντεο (για παράδειγμα το Windows Movie Maker) ώστε να δημιουργήσουν την τελική μορφή της ψηφιακής ιστορίας.

Αποτελέσματα:

Με αυτή την καλή πρακτική, οι μαθητές:

- Κατανοούν τους κινδύνους από την κακή χρήση του Διαδικτύου
- Υιοθετούν μια υπεύθυνη στάση στη χρήση του Διαδικτύου
- Κατανοούν τη δομή μιας δραματοποιημένης ιστορίας και την οργάνωσή της σε σκηνές καθώς και τη σημασία της πλοκής ώστε η ιστορία να είναι ενδιαφέρουσα και να μεταδίδει ένα ξεκάθαρο μήνυμα.
- Συνεργάζονται σε ομάδες αναλαμβάνοντας συγκεκριμένους ρόλους, συζητούν και επιλύουν ζητήματα που προκύπτουν και οργανώνουν την εργασία τους.
- Δημιουργούν ψηφιακές ιστορίες χρησιμοποιώντας το κατάλληλο λογισμικό.
- Δραματοποιούν μια ιστορία επιστρατεύοντας πολλαπλές μορφές τέχνης.

Παρατηρήσεις:

- Αναστοχασμός μαθητών:
- Οι μαθητές ενθουσιάστηκαν με τη χρήση της πλατφόρμας eShadow και τους άρεσε πολύ το γεγονός ότι η δημιουργία τους χρησιμοποιήθηκε σε σχολικό διαγωνισμό. Το ισχυρό σημείο αυτής της δραστηριότητας ήταν η χρήση της πλατφόρμας eShadow. Η πλατφόρμα καθιστά πολύ εύκολη τη δημιουργία μιας δραματοποιημένης ιστορίας και προσφέρει τη δυνατότητα χρήσης εργαλείων λογισμικού για την επεξεργασία βίντεο. Ακόμα ένα ισχυρό σημείο ήταν το γεγονός ότι κατά τη δημιουργία του σεναρίου οι μαθητές είχαν το χρόνο να προβληματιστούν για τη δική τους συμπεριφορά στα κοινωνικά μέσα ενημέρωσης και να αντλήσουν σημαντικά διδάγματα σχετικά με τον τρόπο προστασίας της ιδιωτικής τους ζωής και της ιδιωτικής ζωής των άλλων ανθρώπων.
- Αναστοχασμός εκπαιδευτικών: Συλλέχθηκαν σχόλια από συζητήσεις με τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς και καλλιτέχνες. Η γενική άποψη των εκπαιδευτικών και των καλλιτεχνών ήταν ότι η δραστηριότητα ήταν πολύ επιτυχημένη στην ενεργό εμπλοκή των μαθητών και τη δημιουργία μιας μαθησιακής ατμόσφαιρας που επέτρεψε την εμπειριστατωμένη συζήτηση σε θέματα όπως τα κοινωνικά μέσα και πώς πρέπει να τα χρησιμοποιήσουμε κατά τρόπο που να προστατεύει την ιδιωτική ζωή και την ιδιωτικότητα των άλλων ανθρώπων, προωθώντας έτσι την κριτική σκέψη τους. Εξετάστηκαν επίσης ζητήματα που σχετίζονται με τις κοινωνικές διακρίσεις και τον ρατσισμό, λαμβάνοντας υπόψη ότι σε πολλές περιπτώσεις τα κοινωνικά μέσα χρησιμοποιούνται για να κάνουν ρατσιστικά σχόλια ή να προωθήσουν ρατσιστικές συμπεριφορές.

Ευρήματα και συμπεράσματα:

Η δραστηριότητα ήταν μια επέκταση της πρακτικής "Animating a dialogue" από Έκθεση Αναφοράς Background Report on New Media Arts. Η επέκταση οφείλεται κυρίως στη μεγαλύτερη περίοδο εφαρμογής, προκειμένου να δοθεί στους μαθητές ο απαραίτητος χρόνος για να δημιουργήσουν τη δική τους ιστορία και χαρακτήρες αντί να χρησιμοποιήσουν έτοιμους. Το επιλεγμένο θέμα της

ιστορίας, που συνδέεται με σχολικό διαγωνισμό στην Ελλάδα, έδωσε στους μαθητές την ευκαιρία να προβληματιστούν για ένα σημαντικό κοινωνικό ζήτημα (ασφαλής χρήση του Διαδικτύου).

Όλοι οι αρχικά καθορισμένοι στόχοι επιτεύχθηκαν. Η διαθεσιμότητα εκπαιδευτικών βοηθημάτων εξασφαλίστηκε με τις κατάλληλες προπαρασκευαστικές δραστηριότητες των εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών. Η ροή εργασιών πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια των σχολικών ωρών που εκμεταλλεύονταν τα αντίστοιχα σχολικά μαθήματα (Πληροφορική και Τέχνες).

Ακολουθεί μια λίστα με αναφορές σε υλικό που παρέχει περισσότερες πληροφορίες για την καλή πρακτική:

1. Άρθρο σχετικά με τη δραστηριότητα από την Σχολική Εφημερίδα των Εκπαιδευτήριων Θεοδωρόπουλου.
2. Ενδεικτική σκηνή της ιστορίας με ψηφιακές φιγούρες κι σκηνικά που βασίζονται σε πρωτογενές υλικό που έχει δημιουργήσει ο Χανιώτης Καλλιτέχνης Νίκος Μπλαζάκης.
3. Σύνδεσμος προς την ψηφιακή ιστορία στο youtube: <https://youtu.be/JoKpfMzTPtM>
4. Περισσότερες πληροφορίες για τη μαθητική εργασία μπορούν να αντληθούν από τη σχετική σελίδα στο αποθετήριο εργασιών: <http://festman.schoolab.gr/project/240>
5. Η εργασία έχει δημοσιευθεί και από τη σελίδα του διαγωνισμού για την ασφάλεια στο Διαδίκτυο: http://saferinternet4edu.blogspot.gr/2015/03/blog-post_26.html

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΤΗΣ E-ARTINED

Viksjöforsbaletten, Viksjöfors, Sweden

The Mosaic Art and Sound Ltd London, United Kingdom

Fondazione Nazionale Carlo Collodi, Italy

International Yehudi Menuhin Foundation, Brussels, Belgium

Πολυτεχνείο, Κρήτη